

Minä, Kerhonohjaaja

Syventävä kerhonohjaaja kurssi

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja

Opinnäytetyö, kevät 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak Itä Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Leino, Markus; Uimonen, Tommi & Vanttaja, Jaakko. Minä, Kerhonojaja – Syventävä kerhonojaja kurssi. Pieksämäki kevät 2012, 64 s. 3 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, DIAK itä, Pieksämäki. Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK)+ Kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö on produktio, joka sisältää kerhonojajakurssin tuntimateriaalin ja tehtävät (LIITE 2) sekä produktion kirjallisen raportoinnin.

Produktion tarkoituksena oli tuottaa Poikien ja tyttöjen keskukselle (PTK) Moodle-pohjainen syventävä kerhonojajien jatkokurssi. Teimme kurssia varten yhteensä seitsemän PowerPoint-esitystä (LIITE 3) sekä tehtävät (LIITE 2) jokaiseen tuntiin. Tunnit käsittelevät seuraavia asioita: Minä, kerhonojaja; Mediakasvatus Internetissä, Turvallisuus kerhoissa, Hartaus, Diakonia, Erilaisuus kerhossa ja Suunnittelu (LIITE 1).

Kirjallisessa työssä käsitellään tuntien suunnittelua ja kurssin sekä tuntien teoriapohjaa. Työssä pohditaan myös kurssin tavoitteita ja niiden onnistumista. Teoreettinen viitekehys muodostuu varhaisnuorisotyöstä, kerhonojauksesta ja verkkopedagogiikasta.

Asiasanat: produktio, varhaisnuorisotyö, kerhonojaja koulutus, syventävä kurssi, verkkopedagogiikka

ABSTRACT

Leino, Markus; Uimonen, Tommi; Vanttaja, Jaakko.

Minä, Kerhonoijaaja – Advanced Course for Voluntary Club Leaders in Church. 64 p. 3 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Spring 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

This thesis is a production. It includes the material for the advanced club leaders' course and a report of planning of the course.

The aim of this production is to produce material for advanced education of church voluntary club leaders. This production was set by PTK - Christian Association for Boys and Girls in Finland. All of the education in this course takes place in the Internet. The course contains seven PowerPoint presentations and few questions considering each presentation. Themes for the presentations are: I, a Club Leader; Media Education in the Internet, Safety in Clubs, Prayers, Diaconia, Differences in Clubs and Planning of the Club.

Written part of the thesis describes the working process of the course and theoretical base of the thesis. Furthermore it is discussed about the aims of the thesis and how they are managed to reach. Theoretical base of this thesis includes Preadolescent Work, Club Leading and Media Education.

Keywords: production, preadolescent work, education of club leaders, advanced course, media education

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	7
3 VARHAISNUORISOTYÖ.....	8
3.1 Varhaisnuorisotyön historia	8
3.2 Varhaisnuorisotyön tavoitteet ja nykytilanne.....	9
4 KERHONOHJAUS.....	10
4.1 Kerhonohjaajista ja toiminnasta	10
4.2 Seurakunnan kerhojen kehittyminen ja tavoitteet	10
4.3 Seurakunnan kerhojen haasteet ja tulevaisuusnäkökulma.....	11
5 VERKKO OPISKELUYMPÄRISTÖNÄ.....	13
5.1 Verkkopedagogiikka Moodlessa	13
5.2 Vuorovaikutus verkko-opiskelussa.....	14
6 TUNTIEN AIHEET TEOREETTISESTA NÄKÖKULMASTA.....	16
6.1 Minä, kerhonohjaaja	16
6.2 Mediakasvatus Internetissä.....	17
6.2.1 Tekijänoikeuslaista	18
6.2.2 Nettikiusaaminen.....	18
6.3 Kerho & Turvallisuus	19
6.4 Hartaus.....	20
6.5 Diakonia.....	21
6.5.1 Diakoniakasvatus.....	21
6.5.2 Vapaaehtoistyö ja Diakonia	22
6.6 Erilaisuus kerhossa	22
6.6.1 Oppimisvaikeudet.....	23
6.6.2 Kerholaisen motivointi	23
6.6.3 Monikulttuurisuus kerhossa	24
6.6.4 Kiusaaminen	25
6.7 Suunnittelu.....	26
7 PRODUKTION TOTEUTUS	27
7.1 Produktion alkutilanne.....	27
7.2 Tuntien valinta ja tavoitteet	28

7.2.1 Minä, kerhonohjaaja.....	28
7.2.2 Mediakasvatus Internetissä.....	29
7.2.3 Kerho & Turvallisuus	31
7.2.4 Hartaus.....	32
7.2.5 Diakonia	33
7.2.6 Erilaisuus kerhossa	34
7.2.7 Suunnittelu.....	35
7.3 Kurssin toteutus ja rakenne.....	36
7.4 Kurssin ohjaajan rooli.....	37
8 POHDINTA.....	38
8.1 Palaute	38
8.2 Arviointi.....	39
8.3 Omien tavoitteiden toteutuminen	40
LÄHTEET	42
LIITE 1: Kurssin tuntirakenne	46
LIITE 2: Kurssin tehtävät	49
LIITE 3: Kurssin diat	51

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on produktio, joka koostuu Poikien ja Tyttöjen Keskukselle tehdystä kerhonohtajan syventävästä kurssista sekä kirjallisesta raportista. Kurssi sisältää seitsemän tunnin aiheet, joissa on teoriaosuus sekä tehtävät. Kirjallisessa raportissa kuvaamme materiaalin valmistelu- ja toteutusprosessia sekä tarkastelemme tuotannon tavoitteita ja niiden toteutumista. Käsittelemme aiheeseen liittyviä teemoja teoreettisesta näkökulmasta. Tarkoituksenamme on tuottaa materiaalia Poikien ja Tyttöjen Keskukselle, josta olisi hyötyä jo peruskurssin käyneelle, kerhonohtajasta aloitteleville sekä jo kokeneille ohjaajille. Kurssin tarkoituksena on saada kerhonohtaja pohtimaan itseään ohjaajana, ihmisenä ja kristittyinä.

Kurssin aiheissa käsitellään kerhonohtajalle tärkeitä aihealueita, joita ei meidän mielestämme käydä läpi riittävästi kerhonohtajien koulutuksessa. Tuntien aiheet ovat: Minä, kerhonohtaja; mediakasvatus Internetissä, turvallisuus kerhoissa, hartaus, diakonia, erilaisuus kerhossa ja suunnittelu (LIITE 1). Jokainen tunti sisältää teoriaosuuden PowerPoint-muodossa (LIITE 3) sekä kaksi tehtävää, paitsi viimeinen tunti yhden tehtävän (LIITE 2). Tehtävien suunnittelussa pyritään niiden monipuolisuuteen, jotta ne tukisivat eritasoisia kurssilaisia.

Opinnäytetyön teoriaosa koostuu varhaisnuorisotyön, kerhonohtauksen, verkkopedagogiikan sekä tuntien aiheiden teorioista. Lähteenä käytämme kirjallisuuden lisäksi työelämän yhteistyökumppanin palautetta sekä produktiopäiväkirjaa.

Opinnäytetyöryhmämme koostuu kolmesta sosiaali- ja kirkonalan opiskelijasta. Olemme kaikki olleet nuoruusvuosinamme seurakunta-aktiiveja sekä toimineet isosina monilla nuorten leireillä. Itse varhaisnuorten kerhonohtamisesta meillä ei ole kokemusta kuin yhdellä partion kautta. Opiskeluissa vaadittavasta seurakuntaharjoittelusta on ollut meille hyötyä, koska olemme sitä kautta saaneet tutustua eri työtapoihin nuoriso- ja varhaisnuorisotyössä. Verkko-opiskelusta meillä on kokemusta opiskelijana koulun verkkokursseista.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada enemmän tietoa varhaisnuorisotyöstä ja kerhotoiminnasta, koska niitä asioita ei käsitellä erityisemmin koulutuksemme aikana. Kaikissa seurakunnissa ei ole edes mahdollisuutta tutustua kerhotoimintaan. Vain yhdellä meistä on varsinaista kerhonojaus kokemusta. Kerhotoiminta on työmuotona meille uusi, varsinkin työntekijän näkökulmasta. Tutustumalla uusiin työmuotoihin saamme laajemman kuvan seurakunnan työkentästä. Samalla saamme paremman kuvan myös omista mieltymyksistämme siitä, mihin valmistuessamme haluamme työllistyä.

Produktion aikana tavoitteemme on kasvaa henkisesti ja ammatillisesti. Ammatti-identiteettimme on kasvanut tunteja suunnitellessa. Suunnitellessamme tunteja tutustumme omaan tapaamme toimia suunnitteluryhmässä ja siihen, miten eri tavoin ja näkökulmin aihetta voi lähestyä. Kokemus työryhmässä toimimisesta auttaa myös työelämässä, koska suurimmassa osassa työyhteisöissä tehdään tiimityötä. Lisäksi moniammatilliset työryhmät ovat tänä päivänä yleinen työmenetelmä. Koulutuksessamme on panostettu yhteistyön tärkeyteen työkentällä.

Lisäksi tavoitteena on saada kokemusta erilaisten kurssien laatimisesta. Työelämässä voi joutua vastaamaan esimerkiksi kerhotyöstä. Vaikka kerhotoiminnasta ei vastaisikaan, on hyvä tietää toiminnasta. Näin on mahdollista olla tarvittaessa apuna työkaverilleen ja tuoda uusia näkökulmia kerhotoimintaan.

Alusta alkaen tavoitteenamme oli tutkia Internetin ja sosiaalisen median mahdollisuuksia nuoriso- tai varhaisnuorisotyössä. Internet on yhä isompi osa nuorten maailmaa ja työntekijän täytyy olla siellä missä nuoret ovat. Eritoten syrjäseudulla asuville kerho-ohjaaja koulutuksen käynti ”etäopiskeluna” on vartenotettava vaihtoehto. Tavoitteenamme oli myös se, että kerho-ohjaajat eivät jäisi tietokoneelle, vaikka kurssi tapahtuukin Internetissä.

3 VARHAISNUORISOTYÖ

3.1 Varhaisnuorisotyön historia

Pyhäkoulun ohella syntyi 1900-luvun vaihteessa poikien parissa tehtävä kerhotoiminta, jonka aloitti NMKY-liike Yhdysvalloissa ja Sveitsissä ja Suomeen liike rantautui Ruotsista 1889, jolloin perustettiin Suomen Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (NMKY) Helsinkiin. Suomeen syntyi näin ensimmäisenä varsinainen poikaosasto. Rinnalle syntyi myös lasten osastoja, jossa oli sekä tyttöjä että poikia. Nämä osastot aloittivat varhaisnuorisotyön maassamme. Vuonna 1917 NMKY ja Nuorten Kristillinen Yhdistys (NKY) yhdistettiin Suomen Nuorten Kristilliseksi Liitoksi (SNKL). (Lahti 1983, 16-18.)

NMKY:n poikaosastojen lukumäärä kasvoi ja 1919 perustettiin NMKY:n Poikien Liitto, joka toimi eri osastojen yhteiselimenä. Tällöin myös tyttötyö ja poikatyö saivat kummatkin varhaisnuorisotyön alaosastonsa Suomen NMKY:n Pojat ja NK Liiton Tytöt. Tyttötyön eriytyminen omaksi työmuodoksi merkitsi itsenäisen tyttötyön alkamista, tosin yhteistyössä naistyön kanssa. (Lahti 1983, 16-18.)

Poikatyö on siis saanut alkunsa kristillisestä järjestötoiminnasta ja seurakunnat aloittivat oman varhaisnuorisotyön perustamalla kerhoja ja erityisiä osastoja ja poikatyö levisi seurakuntien laajamittaiseksi toiminnaksi 1930-luvulla. Vuonna 1935 NMKY:n Poikien Liitto muutti nimensä Poikien Keskukseksi ja tehtävänä sillä oli järjestömuotoisen varhaisnuorisotyön lisäksi kehittää ja ohjata seurakunnan poikatyötä. (Lahti 1983, 17.)

Yhteistyö SNKL:n alaosastojen ja seurakuntien välillä oli alusta alkaen ongelmatonta, joka helpotti tyttötyön leviämistä seurakuntiin. Tyttötyö kehittyi tasaisesti 1920 ja 1930-luvuilla, mutta nopea kasvu tapahtui sotien jälkeen. Osa syy tähän oli se, että seurakunnat tiedostivat varhaisnuorisotyön entistä enemmän omaksi työalakseen. Vuonna 1961 SNKL:n muutettiin Kirkon Nuorisoyhdistykseksi ja Tyttötyön organisaatiota kehitettiin ja vuonna 1963 perustettiin KN:n yhteyteen tyttötyön toimikunta nimeltään Tyttöjen Keskus. (Lahti 1983, 18.)

Vuonna 1945 Poikien keskus osti Partaharjulta alueen, jossa myöhemmin vuonna 1960 perustettiin Partaharjun Opisto kouluttamaan leiriohjaajia poikatyölle. (Partaharjun

opisto i.a.). 1980-luvun lopulla Poikien keskuksen pääpaikka siirtyi Helsingistä Partaharjun tiloihin. Samoihin aikoihin tapahtui myös Poikatyön sekä Tyttötyön uranuurtajien yhdentyminen. PTK ry – Poikien ja Tyttöjen Keskus perustettiin Poikien Keskus ry ja Tyttöjen Keskus ry yhdistyttyä 28.11.1988. Jäsenmäärä heillä nousi täten myös 90000 varhaisnuoreen. (Poikien ja Tyttöjen Keskus i.a.)

3.2 Varhaisnuorisotyön tavoitteet ja nykytilanne

Kirkon varhaisnuorisotyö tavoittaa eniten seurakuntalaisia, jos tarkastellaan kasvatuksen sektoria ja kokonaismääriä. Vuosittain varhaisnuorisotyö tavoittaa yli 60 000 tyttöä ja poikaa. Prosentuaalista kärkipaikkaa pitää rippikoulutyö, joka tavoittaa 85 % ikäluokastaan, kun taas varhaisnuorisotyön osuus jää alle 15 %. Tulos ei sinänsä ole huono. Huolestuttavampaa on, että osallistujien määrä on ollut laskeva myös varhaisnuorisotyössä. Esimerkiksi kerholaisten määrät ovat tippuneet viime vuosien aikana. Varhaisnuorisotyö on kuitenkin säilynyt taloudellisesti kannattavana lukuisten vapaaehtoisten takia. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Varhaisnuorisotyön tavoitteet määriteltiin 1970-luvulla kirkon kasvatustoiminnan kokonaisohjelman varhaisnuoria koskevassa osassa. Tavoitteiden avulla seurakuntien varhaisnuorisotyöntekijät ovat voineet ohjata omaa työskentelyään, mutta viime aikoina varhaisnuorten toiveiden kuuleminen on noussut tärkeään osaan toiminnan suunnittelussa. Varhaisnuorisotyöhön kuuluu muutakin kuin pelkkää kasvatustyötä. Seurakuntien tulisi olla mukana alueensa varhaisnuorten elämässä. Työ monipuolistuu, jos tehdään yhteistyötä muiden varhaisnuorten elämään vaikuttavien tahojen kanssa kuten koulujen. Varhaisnuorisotyötä voidaan kuvata toimintana, josta varhaisnuori saa myönteisiä kokemuksia, joiden kautta hän voi pohtia oman elämän ja uskon kysymyksiä. Lisäksi toiminta kehittää nuorta monipuolisesti ja kasvattaa häntä tasapainoiseksi aikuiseksi. (Pietilä 1997, 170-171.)

4 KERHONOHJAUS

4.1 Kerhonohjaajista ja toiminnasta

Kerhonohjaajat seurakunnassa ovat vapaaehtoisia nuoria. Kiinnostus kerhonohjaamiseen lähtee nuorella yleensä rippikoulun käytyä tai ennen rippikoulua kasvettua vanhemmaksi kerholaiseksi. Motiivit saattavat nuorella löytyä koulutukseen lähdettyä omasta rippikoulusta tai muusta seurakunnan nuorisotoiminnasta. (Silvo, 1997. 276-277.)

Kerho on itsessään pienryhmä joka koostuu kerholaisista ja yhdestä tai useammasta kerhonohjaajasta. Toiminta tapahtuu säännöllisesti osallistamalla 7–14-vuotiaita poikia ja tyttöjä eli varhaisnuoria. Rippikouluikää lähestyvät kerholaiset ovat usein kerhonohjaajien valtuuttamina apuohjaajina. Toimintana nykyään on kaksi suurinta kerhomuotoa, joita ovat ohjelmakerhot sekä harrastekerhot. Ohjelmakerhot ovat monipuolisia sisällöltään ja niissä on kerhonohjaajan suunnittelema osuus tilanteen mukaiseksi. Harrastekerhoissa taasen toiminnassa keskitytään yhteen tiettyyn toimintaan, esimerkiksi kokki- tai sähkötoimintaan. (Pietilä 1997, 170-172.)

4.2 Seurakunnan kerhojen kehittyminen ja tavoitteet

Vertaillen kolmea lähdettä, Jouko Lahden 7-14 varhaisnuorisotyönkäsikirja ja Nollasta neljääntoista – käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön (toim. Luukkonen) sekä Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma (toim. Jokela ja Pruuki), huomaa että kerhotoiminta ei ole juurikaan muuttunut perusajatukseltaan, vaikka jokaisen kirjan julkaisun välissä on noin kymmenen vuotta. Kaikissa kolmessa kirjassa tulee esiin, että kerhot ovat perusajatukseltaan säännöllisesti kokoontuvia ryhmiä. Kirjat myös määrittelevät kerhotoiminnan kahdeksi päälinjaukseksi ohjelmakerhot ja harrastekerhot. Vain kerhojen ohjelmallinen sisältö on muuttunut ajan myötä ja kerho-ohjaajille on annettu lisää vastuuta kerhojen ohjelmasta. Siinä missä Lahden kirjassa kausikohtaiset suunnitelmat esitellään valmiina kerho-ohjaajille, uudemmissa kirjoissa suunnittelu sisältyy kerho-ohjaaja koulutuksiin.

Kerhonojajien koulutusta on kehitetty varhaisnuorisotyön haasteita silmällä pitäen. Kerhonojajakoulutuksen yleistavoitteena on auttaa kerhonojajia löytämään paikkansa seurakunnassa ja ottamaan osaa varhaisnuorten kasvatukseen. Samalla on mahdollisuus kasvaa kristittyinä ja saada valmiudet toimia pienryhmien ohjaajana. (Silvo 1997, 275.)

4.3 Seurakunnan kerhojen haasteet ja tulevaisuusnäkymät

Vuonna 2008 seurakunnan kerhotoimintaan osallistui 7–14-vuotiaista lapsista 13,2 %. Nykypäivänä niin lasten kuin aikuistenkin kohdalla harrastukset ja niihin sitoutuminen on muuttunut. Sitoutumista vaativien harrastusten sijaan on helpompaa lähteä yksittäisiin, lyhytkestoisiin tapahtumiin. Kuitenkin kerhot keräävät edelleen hyvin osallistujia. Taloudellisesti vaikeina aikoina seurakuntien kerhot tarjoavat vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden harrastaa. Haasteena on, että suurimmassa putoamisvaarassa ovat 6.–7.-luokkalaiset koululaiset. Tämä ei johdu niinkään lapsista, vaan seurakuntien tarjonnan vähydestä tämän ikäisille lapsille. Näille vähän isommille koululaisille on tärkeää löytää toimintaa. Paikoin heitä on alettukin käyttää apuohjaajina sekä järjestämällä erilaisia iltoja tälle ikäryhmälle. (Jansa 2010, 269.)

Vuodesta 2008 alkaen kunnat ovat voineet hakea avustusta kerhojen järjestämiseen kouluilla. Avustuksen myötä kouluissa järjestettiin vuonna 2010 yhteensä n. 25 000 kerhoa. Seurakunnissa on myös hyvä tietää, mitä kerhoja alueella järjestetään. Tämä avaa lisää yhteistyötahoja ja -kanavia nuorten tavoittamiseen. Seurakuntien kerhojen kehittämissuunnitelma kävi tutustumassa opetushallituksen kerhojen kehittämissuunnitelmaan vuonna 2010. Opetushallituksen mukaan seurakunnat ovat tämän hetkisisistä yhteistyökumppaneista kolmanneksi suurin yhteistyökumppani. Seurakuntia kannustetaan itse ottamaan yhteyttä kuntiin ja keskustelemaan mahdollisesta yhteistyöstä kerhojen toteuttamisessa. (Vappula 2010.)

Monikasvoinen kirkko -julkaisun mukaan uskonnollisuuden yksilöllistyminen tuo mukanaan erityisen haasteen kasvatustyölle. Suomalaiset vanhemmat haluavat yhä enemmän kunnioittaa lapsen omaa tapaa kokea uskonnollisuutensa ja antaa lapselle tilaa ja

itsenäisyyttä päättää omasta uskonnostaan. Monet nuoret aikuiset haluaisivat kuitenkin antaa lapselleen kristillisen kasvatuksen. Seurakunnat ovat näiden perheiden tukemisessa avainasemassa. (Kirkon tutkimuskeskus 2008, 384.)

5 VERKKO OPISKELUYMPÄRISTÖNÄ

Verkko opiskelu ja etäopiskelu ovat kasvattaneet suosiotaan Internetin suosion myötä. Verkko-opintoja on nykyään tarjolla melkein kaikilla aloilla. Oppilaitoksesta riippuen voi suorittaa joko yksittäisiä kursseja tai jopa koko tutkinnon. Verkko opiskelu tapahtuu verkko-opiskeluympäristöissä kuten Moodle ja Fronter tai www-sivuilla. (Etäopiskelu.fi i.a.). Poikien ja Tyttöjen keskus käyttää kursseillaan Moodlea.

5.1 Verkkopedagogiikka Moodlessa

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) on avoimella lähdekoodilla ja pääosin PHP-koodilla valmistettu ohjelmisto, jolla voidaan tehdä Internet-pohjaisia kursseja ja Internet-sivuja, jotka toimivat oppimisalustana. (Moodle 2011a.) Internetin oppimisalustat pyrkivät jäljittelemään mahdollisimman tarkasti todellisia oppimisympäristöjä, jotta oppilaat noudattaisivat tuttuja oppimismallejaan Internetissäkin ja opiskelu olisi yhtä luonnollista niin verkossa kuin kasvokkain. Oppimisalustat eivät ole monien asiantuntijoiden mielestä oppimisympäristöjä, koska pelkät oppimisalustaohjelmistot eivät itsessään synnytä oppimista. Opettajan, oppilaan tai ulkopuolisen asiantuntijan on tuotettava oppimisen kannalta mielekkäitä sisältöjä tai prosesseja alustalle, ennen kuin itse oppiminen voi alkaa. (Kalliala 2002, 108.)

Moodlen pedagogia perustuu sosiaaliseen konstruktionismiin eli tiedon sosiaaliseen rakentumiseen. Kaikki, jotka käyvät Moodlen kursseja, ovat potentiaalisia opettajia ja oppijoita, koska oppimisalusta on yhteinen. On annettava kaikille osallistujille mahdollisuus oppimistilanteessa, että he voivat jakaa ideoitaan, muistuttaa meitä kuuntelemaan ja esittämään meille hyviä kysymyksiä, jotka tuovat esiin muiden ajatuksia. (Moodle 2011b.) Sosiokonstruktiivisen oppimiskäsityksen mukaan oppimisprosessi tapahtuu yksilöllisesti ja yhteisöllisesti tietoja ja taitoja rakentamalla. Yksilöllisessä oppimisessä korostuu sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys, että yksilön sisäinen kokemus tiedon muodostamisessa. Tieto rakentuu aikaisemmin opitulle ja aiemmin opittu toimii apuna uuden oppimiselle. (Kauppila 2007, 113.)

Oppimisympäristön pitää olla joustava niin ajan kuin tilan suhteen ja mukautuva, jotta se voi vastata osallistujiensa vaatimuksiin. Jos opettaja huomaa, että hänen suunnittelemansa aikataulu ei pidä ja oppilaat tietävät vähemmän kuin hän luuli, opettajan on pystyttävä helposti muokkaamaan aikataulua ja kehittämään uusia oppimistapoja, jotta kaikki oppisivat. Myös keskustelemistehtävien seurauksena voi tulla hyviä tehtäviä, jotka on kyettävä lisäämään kurssiin myöhemmin. (Moodle 2011b.)

Ymmärtämällä muiden kontekstin voimme opettaa enemmän uudistavalla menetelmällä. Ihminen, joka tuntee oppilaansa, voi neuvoa ja opettaa oppilaansa paljon paremmin kuin henkilö, joka ei tunne kyseistä henkilöä ja puhuu samalla sadoille ihmisille. Tuntemalla oppijat voimme muokata kieltämme ja käsitteen esittämistämme niin, että se sopii parhaiten yleisöön. Tämä on erityisen haastavaa verkko-opiskelussa, koska usein emme ole tavanneet oppilaita kasvotusten ja meillä ei ole mahdollisuutta visuaalisiin ja äänellisiin vihjeisiin. (Moodle 2011b.) Konstruktivistisesti ajatellen sanat ovat työvälineitä, joilla tehdään asioita. Koska minuus on rakennettu, voimme opetuksessa käyttää kieltä, joka parantaa oppilaiden mahdollisuutta rakentaa omaa minuuttaan. (Peavy 1999, 163.) Tietokoneen avulla luotu vuorovaikutteisuus on tehokasta ja nopeaa, mutta samalla usein persoonattomampaa kuin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus (Kauppila 2007, 159).

5.2 Vuorovaikutus verkko-opiskelussa

Konstruktivistinen oppimiskäsitys on verkko-opiskelun kannalta mielenkiintoinen, koska usein konstruktivismi mainitaan verkkopohjaisten oppimisympäristöjen pedagogisena ja didaktisena lähtökohtana. Toimiakseen konstruktivismi tarvitsee oppilaan aktiivisuutta, tekemistä ja rakentumista. Vuorovaikutuksen kannalta konstruktivismi korostaa ja hyödyntää vahvasti opetusteknologiaa, varsinkin tietoverkkopohjaisia sovelluksia eli tässä tapauksessa verkkoalustaa. (Matikainen 2001, 34-36.) Kun opiskelussa käytetään vuorovaikutteisia elementtejä, esimerkiksi keskusteluja, täytyy niillä olla jokin tavoite oppimisen kannalta. Pelkkä keskusteluryhmien teknologinen mahdollisuus ei ole riittävä syy laittaa keskusteluryhmää pystyyn. On muistettava, että keskustelun toimivuus vuorovaikutuksellisenä oppimismenetelmänä riippuu aiheen sopivuudesta opiskelija ryhmälle, opiskelija ryhmän keskustelevasta luonteesta. (Matikainen 2001, 124.)

Opimme erityisen hyvin tekemällä tai esittämällä toisille. Yleensä verkko-oppiminen on vain kasa informaatiota, jolloin oppilaat saavat vain pienen mahdollisuuden etsiä tietoa ja oppia. Verkko-opettajat kyllä oppivat, kun etsivät tiedot oppilailleen, mutta samalla he estävät oppilailtaan saman oppimiskokemuksen. Kirjoittamalla oppimistehtäviä toisille olemme itsellemme kriittisiä ja refleктоimme itseämme tiedostamatta. (Moodle 2011b.) Opiskelijat toimivat vuorovaikutuksessa toisiinsa, kun etsivät yhteistoiminnallisesti ratkaisuja ongelmaansa ja tehtäväänsä. Vuorovaikutusta ilmentää myös tietokoneiden avulla käydyt oppilaiden väliset keskustelut. (Kauppila 2007, 160.) Tekeminen on tärkeä keino testata oppimiaan teorioita. Kokeilemalla, harjoittelemalla, osallistumalla ja tutustumalla eletään todellisuutta, johon oppimisen tavoite kohdistuu. Tekemisen tehokkuus oppimisessa perustuu oppilaan omiin kokemuksiin ja tekemisestään saamaan välittömään palautteeseen. Toiminnallisuus on yksi parhaimmista opetusmenetelmistä, kun tavoitteena ovat taitojen hankkiminen tai asenteisiin vaikuttaminen. (Vuorinen 2001, 180-181.)

Opimme paljon seuraamalla muiden oppilaiden tekemisiä. Ihmiset ovat hyviä katsomaan toisiaan ja oppimaan, mitä pitää tehdä tietyissä tilanteissa. Jos oppimisympäristössä on avoin tunnelma ja siellä kysytään paljon kysymyksiä, tuntevat kaikki oppilaat itsensä vapaammiksi, eivätkä he esimerkiksi jännitä kysymysten esittämistä. (Moodle 2011b.) Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa vastavuoroisuudella on vetovoimaisuutta lisäävä vaikutus ja sosiaalisessa käyttäytymisessä se on hyvin vallitsevaa. Tuskin tervehdimme ihmistä monta kertaa, jos hän ei tervehdi meitä kertaakaan. Haluamme olla tekemisissä ihmisten kanssa, jotka reagoivat viesteihimme ja suostuvat näin keskinäiseen vastavuoroisuuteen. Vastavuoroisuus kehittää sosiaalisuutta, toisten tuntemista ja samalla vahvistaa omaa identiteettiä. (Kauppila 2007, 116.)

6 TUNTIEN AIHEET TEOREETTISESTA NÄKÖKULMASTA

6.1 Minä, kerhonojaja

Kerhonojaja ei ole kerhossa kaverina vaan auktoriteettiasemassa kerholaisille. Moraali, eli käsitys oikeasta ja väärästä, perustuu lapsella sosiaaliseen vuorovaikutukseen, läheisiin ihmissuhteisiin ja erityisesti heitä vanhempien ihmisten käyttäytymiseen. Käyttäytyminen ja toimiminen kerhonojajalla toimivat kerholaiselle eräänlaisena moraalin suunnan näyttäjänä. Lapsen ajattelu kehittyy koko ajan abstraktimmaksi: moraalitieteisyys ovat avainkohtia. Kerholaisena lapsi oppii ratkaisemaan ongelmia, punnittelemalla omia moraalisia ja eettisiä arvojaan. Kerhonojaja voi kuulua monesti kerholaisen ”lähipiiriin” ja näin ollen kerholaisen moraalitieteen saa vaikutteita myös kerhonojajalta. Hänen tulee huomioida kielenkäyttönsä ja oma käyttäytymisensä. (Nurmi 2010, 195-196.)

Kerhonojaja ei ole vielä aikuinen eikä hänen tule ottaa sitä roolia: kerholaiset ovat alttiita vuorovaikutukselle. Kerhonojajan pitää ohjata kerhoon tavoitteellisesti ja tietoisesti, mutta lempeästi. Tällöin kerholainen saa onnistumisen kokemuksia ja saa tunteen, että on oikeasti arvokas. (Luukkonen 1997, 40-42.)

Itsensä etsiminen, ihmissuhteet ja lähes jokaisen itseään askarruttavan asian kyseenalaistaminen kuuluvat elämään, erityisesti nuorilla. Nuorella on myös oma statuksensa hukassa tässä maailmassa. Spirituaaliteetti yhdistetään henkeen ja sieluun. Yleinen spirituaaliteetti kuuluu sekä uskonnollisille että uskonottomille ihmisille, ja se kuuluu oman elämänsä mietiskelyyn. Kristillisessä spirituaaliteetissa on kyse hengellisen elämän hoitamisesta. Spirituaaliteetin hoitaminen kuuluu jokaiselle, myös nuorelle. (Tuominen 2005, 35.)

Nuorella ihmisellä uskonnollinen ajattelu, sekä uskonnollinen kasvu tapahtuu aina vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus nuorella tapahtuu pääosin koulussa luokatovereiden sekä opettajien kanssa, kotona vanhempien, ja vapaa-ajalla kaverien kanssa. Nuoren uskonnollisen ajattelun tulee olla kyseenalaistavaa sekä pohtivaa. (Luukkonen 1997, 45.)

6.2 Mediakasvatus Internetissä

Suomessa kuten muissakin länsimaissa on siirrytty digitaaliseen aikakauteen. Digitaalisen aikakauden vahvuuksia on kyky hajauttaa ja olla maailmanlaajuinen, kyky yhtenäistää ja kyky tarjota mahdollisuuksia. Vahvuuksia voi ja pitää käyttää myös yhteisen kulttuurisen hyvän edistämiseksi, ei esimerkiksi tuhoamiseksi. (Kupiainen & Sintonen 2009, 17-18.) Internet on todella paljon tietokoneita, jotka on kytketty toisiinsa erilaisin tavoin. Kun katsotaan, mitä Internetissä on ja mitä siellä tapahtuu, siirrytään teknologiasta inhimilliseen toimintaan, yhteisöihin, vuorovaikutukseen ja median pariin. Erilaisia toimintamuotojen määrä Internetissä on valtava, joka tekee siitä kiinnostavan ja haasteellisen myös kerhonohjaajalle materiaalin etsimisessä. (Matikainen 2008, 23.)

Nuoret käyttävät Internetiä sosiaalisiin suhteisiin ja uusien muotojen hyödyntäminen on yleistä. Nuoret hakevat myös yleisesti uutisia verkosta. Internetin käyttö viestintävälineenä perustuu paljolti kirjoitukseen eli tekstipohjaisuuteen. Vaikka erilaiset visuaaliset elementit ja puheyhteys yleistyvätkin verkossa, on esimerkiksi sähköposti pelkkää kirjoitusta. Tekstipohjaisuudessa on omat haasteensa viestin ymmärrettävyydelle ja tulkin- nalle. Internet viestinnän välineenä edellyttääkin uusia taitoja ja ymmärrystä itse Internetistä. (Matikainen 2008, 25-37.)

Internetissä on tietyt käyttäytymissäännöt niin kuin muuallakin, jotta Internetiä voidaan käyttää turvallisesti ja viisaasti. Kouluissa pidetään mediakasvatustunteja ja vanhempia neuvotaan olemaan kiinnostuneita ja osallistumaan nuorten kanssa Internetin käyttöön. (Matikainen 2008, 135.) Sähköisten viestintävälineiden käyttäytymissääntöjä sanotaan netiketiksi, joka tulee sanoista ”netti” ja ”etiketti”. Säännöt painottavat kohteliaisuuteen, suvaitsevaisuuteen sekä kulttuurin ja käytäntöjen tuntemista ja kunnioitusta. Julkisessa viestissä on otettava huomioon, että viestin voi vastaanottaa kuka tahansa kieltä ymmärtävä. On siis mietittävä, mitä nettiin laittaa omaksi puheenvuoroksi. (Kalliala & Toikkonen 2009, 129.)

6.2.1 Tekijänoikeuslaista

Internetissä kuten muuallakin on paljon tekijänoikeuslain piirissä olevaa materiaalia. Lähtökohtana tekijänoikeuslaissa on, että teoskynnyksen ylittävä julkaisu on teos ja siten tekijänoikeuslain piirissä. Heti, jos julkaisussa on esimerkiksi tekstiä enemmän kuin lyhyessä uutisessa tai se on omalaatuisempaa, voi julkaisu olla jo teos. Käytännössä kaikki valokuvat ja musiikkiesitykset ovat Suomen laissa teoksia. Koska teoksen määrittäminen on tulkinnanvarainen, kannattaa suhtautua kaikkiin Internetistä löytyneisiin materiaaleihin kuin ne olisivat teoksia ja tekijänoikeuslain alaisia. Tekijänoikeuslain mukaan teoksen tekijällä on kaikki oikeudet päättää, kuka saa valmistaa teoksesta kopioita. Tekijänoikeudet vanhenevat ajan myötä, mutta eri mailla on eri kestot tekijänoikeuksiin. (Kalliala & Toikkanen 2009, 121-122.)

Tekijän laittaessa teoksensa Internetiin julkisesti on teos tarkoitettu vapaasti yksityiskäyttöön eli sitä voi itse katsella, tulostella ja jakaa ystäville, mutta ei jakaa tätä julkisemmin. Teoksen tekijän halutessa antaa kopio-oikeuksia muille tehdään lisenssi eli käyttöehdot. Jos lisenssiä ei näy, ei lisäoikeuksia ole annettu. (Kalliala & Toikkanen 2009, 122.)

6.2.2 Nettikiusaaminen

Nettikiusaamisella tarkoitetaan sähköisissä ympäristöissä esimerkiksi pikaviestimissä, yhteisöpalveluissa tai keskustelupalstoilla tapahtuvaa kiusaamista. Nettikiusaaminen on pääsääntöisesti sosiaalista ja henkistä väkivaltaa, mutta kuvattuihin kiusaamistilanteisiin liittyy usein myös fyysistä väkivaltaa. On helppoa alkaa kiusaamaan toisia Internetissä, sillä siellä on helpompi sortua kiusaamiseen kuin esimerkiksi koulussa tai harrastuksissa. Haukkumis- ja kiusaamisryhmiin on helppo liittyä klikkaamalla nappia ja nimettömyys ja kasvottomuus houkuttavat helposti kiusaajaa ylilyönteihin. Myös esimerkiksi pilkkaavat kuvat ja videot leviävät nopeasti Internetissä ja äkkiä saattavat levitä useimpien henkilöiden tietoon kuin kuvien laittaja tarkoitti. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.a.)

Internetissä tapahtuva kiusaaminen on yhtä vakavaa, satuttavaa ja haitallista kuin kasvokkain tapahtuva kiusaaminen. Nettikiusaaminen on myös julkista ja pysyvää ja jättää uhrille pitkät henkiset arvet. Siksi on tärkeää, että jokainen Internetin käyttäjä osaa puuttua kiusaamiseen ja ehkäistä sitä. Internetissä kiusaaminen on selvästi yhteydessä kouluyhteisöön, joten sitä voi erottaa koulukiusaamisesta vain tapauskohtaisesti. Kouluhyvinvointikyselyn mukaan 43 prosenttia Internetissä kiusatuista ilmoitti, että heitä on kiusattu Internetin lisäksi muuallakin. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.a.)

Verkkoidentiteetin kohdalla puhutaan usein kasvokkaisessa maailmassa olevasta ja Internetissä olevasta identiteetistä, mutta se ei tee Internetidentiteetistä vähemmän todellista vaan verkko on yksi konteksteista. Koska verkkoa käytetään arkisesti, rakentuu Internetidentiteettimme paljon arkisiin asemiimme ja siten kasvokkaisessa maailmassa olevaan identiteettiin. Verkko tulisi nähdä minuuden rakentamisen jatkeena tai tilana, joka ei ole vaihtoehto vaan uusi paikka. On kuitenkin hyvä muistaa, että Internetissä identiteetin rakennus tai esittäminen saattaa tapahtua useinkin nimettömänä, mutta silloinkaan ei kyse ole välttämättä keksitystä minuudesta tai elämästä. (Matikainen 2008, 91-92.)

6.3 Kerho & Turvallisuus

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään, onnelliseen ja turvalliseen kasvuympäristöön. Tämä pätee myös kerhotilanteissa. Työntekijä on päävastuullinen; hänen toteuttamien turvallisten toimintamallien pohjalta aikuisten on helppo jättää lapsensa valvottuihin kerhoihin. Tämä viestii instituutin tai organisaation (tässä tapauksessa Suomen evankelisluterilaisen kirkon) arvoista sekä asenteista. Turvallisuus kerhoissa viestii aikuiselle vastuullista toimintaa ja luotettavuutta. Myös itse kerholaista ei tule unohtaa, sillä asenteet hän oppii jo lapsesta asti. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2009, 5-13.)

Seurakuntatyöhön kirkkohallitus on laatinut vuonna 2006 seurakunnan lainmukaiset turvallisuusohjeet, jota seurakunnat soveltavat heidän omiin toimiinsa. Turvallisuusohjeiden pohjalta vapaaehtoisten kerhonohjaajien on helppo rakentaa kerhostaan eheä. Kerhoista vastaavat työntekijät ovat myös selvillä kerhon sisällöstä. Sisältö myös turvallisuusohjeista on aina tarkoituksellista, ja työntekijä on selvillä niistä, ja antaa tarvitta-

van perehdytyksen myös vapaaehtoisille (tässä tapauksessa kerhonohtajille). Seurakunnan turvallisuusohjeet ovat myös yleisesti seurakuntakohtaisesti vanhempien nähtävillä, mikä taas osoittaa luottamuksen puolin ja toisin. Sisällön on oltava tarkoituksenmukaisessa suhteessa toimintaan. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2006.)

Kerhotoiminnassa turvallisuus on eritoten tärkeää myös itse kerhonohtajan itsensä kannalta. Alaikäisenä kerhonohtajalla on suuri vastuu. Jotta kerhokerrat suunniteltaisiin ja toteutettaisiin turvallisesti, tulee kerhonohtajan tiedostaa ja oppia ennalta ehkäisemään uhkia. Nuorella tulisi olla hyvät valmiudet erilaisiin tilanteisiin ja riskien ennalta ehkäisyyn ja näin myös kasvatuksellisesta näkökulmasta kerhonohtaja kasvaisi siitä vastuullisesta nuoresta vastuulliseksi aikuiseksi. Aikuisena hänellä tulisi olemaan valmiudet olemaan myös itse turvallisuuskasvattajana. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2009, 5-13.)

6.4 Hartaus

Jumalanpalvelus on seurakunnan perustehtävä. Hartaus taas on pienimuotoisempi kuin Jumalanpalvelus (Kirkkolaki 1993). Seurakunnissa hartauksien pitäminen kuuluu myös oleellisesti kasvatustoimintaan. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu inhimillinen sekä hengellinen osa. Hartaus toimii kerhossa yleensä kristillisen kasvatuksen osana myös huolenpidollisesta näkökulmasta. Vilkkaan hetken jälkeen lapset ovat rauhattomia, joten hiljentyä yhdessä kerhokerrasta tulee eheä kokonaisuus. (Kirkkojärjestys 1993.)

Kerhonohtajat saavat hartauden suunnitteluun monesti tukea kerhotyöstä vastaavalta työntekijältä esimerkiksi nuorisotyöntekijältä. Hartaudet näyttävät lähes aina erilaisilta, ja ne ovat tekijänsä näköisiä. Lapsi hahmottaa asiat eri lailla kuin aikuinen. Kerhojen hartauksissa ohjaajien tulee ilmaista asiat ”lapsen kielellä”, jotta kerholainen ymmärtäisi. Jumalasta puhuminen lapselle tulee esittää asiana, jolla olisi merkitystä päivittäin lapsen elämään (Kantola 2004, 108).

Mielikuvitukselle tulee lapsen maailmassa olla tilaa. Hartaus kerhossa tarkoittaa monesti tarinan, pantomiimin, näytelmän tai vaikkapa Raamatun kertomuksen muotoon ra-

kennettua hartautta. Samaistumisen ja oman mielikuvien avulla hartaus tuodaan yhteen kerholaisen elämäkokemuksen ja mielikuvituksensa kanssa. Tämä antaa vastauksia lapsen kysymyksiin kuka, mitä, missä ja miksi. Pääasia hartauden pitämisessä on, että se on Jumalan yhteydessä olemista, tukien kristillistä kasvua Jumalan lapsena elämistä. (Mäkinen 2008, 347; Luumi, 2008 309-315).

Jokainen kerholainen on erilainen oppija, ja siksi asiat esitetään eri tavoin. Toiset havainnoivat paremmin äänestä, toiset tarinalla joka antaa voimakkaita mielikuvia ja toiset taas katsomalla. Ihmisellä on erilaisia tapoja, joilla hän vastaanottaa tietoa ja käyttää opettellessaan uusia asioita. Uutta tietoa oppiessaan ihminen käyttää lähinnä neljää kanavaa. Visuaalisessa kanavassa ihminen oppii näkemällä. Audittiivisessa kanavassa ihminen hyödyntää kuuloaan tiedon vastaanottamiseen ja oppimiseen. Kolmas oppii tekemällä oivaltaen uusia kokemuksia. Neljäs muistaa koskettamalla ja kokeilemalla käsilään. Erilaisten kanavien ja tyylien tiedostaminen on tärkeämpää kuin normaalisti, kun ryhmässä on erilainen oppija. (Riihimäki 2005, 193-195.)

6.5 Diakonia

6.5.1 Diakoniakasvatus

Diakoniakasvatuksen tarkoituksena on tukea nuorten osallisuutta seurakunnassa tarjoamalla erilaisia mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan. Työntekijöiden kannalta diakoniakasvatus tarjoaa yhteistyö mahdollisuuksia eri työalojen välillä. Nuorten keskuksen diakoniakasvatus hankkeella saatiin esimerkiksi seuraavanlaisia tuloksia: sukupolvien välinen kohtaaminen kehittyi, nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan edistyi, tuotettiin lisää materiaalia ja saatettiin diakonisia toimintamalleja laajemmin nuorten ja työntekijöiden keskuuteen. (Nuortenkeskus 2010.)

Nuorten diakoniakasvatusta varten on olemassa esimerkiksi kohtauksia nuorten lähimmäispalvelun kurssi sekä muuta maailmaa toiminnallinen materiaali diakonian teemoista nuorille (Nuortenkeskus 2010). Kohtauksia lähimmäispalvelun kurssi on syntynyt nuorten keskuksen ja Anna & Arvo – hankkeen yhteistyössä toteuttaman diakoniakasvatushankkeen aikana vuosina 2006–2009. Tuona aikana kursseja järjestivät

esimerkiksi Kuusamon seurakunta ja Kuopion Tuomiokirkkoseurakunta. (Liljendahl 2009, 4.)

6.5.2 Vapaaehtoistyö ja diakonia

Vapaaehtoistyö kuuluu olennaisena osana diakoniatyöhön. Diakonian käsikirja listaa vapaaehtoistoiminnan yhdeksi periaatteeksi sen tasa-arvoisuuden. Toimintaan osallistuu monenlaisia ihmisiä ja parhaimmillaan vapaaehtoisten moninaisuus rikastuttaa toimintaa. (Koskiahho 2002, 458.) Nuorten kerho-ohjaajien ottaminen mukaan toimintaan luo siteitä sukupolvien välille. Anna & Arvo hankkeessa eri sukupolvien välisen vuorovaiikutuksen on todettu lisäävän keskinäistä kunnioitusta ja ymmärtämistä. Nuorelle toisen, tuntemattoman ihmisen auttaminen voi olla merkityksellinen kokemus. Vanhukselle nuoriin tutustuminen antaa mahdollisuuden hälventää ennakkoluuloja ja kertoa nuorille omaa elämäkokemustaan. (Liljendahl 2009, 7.)

Vapaaehtoistoimintaa ohjaavat samanlaiset periaatteet ja eettiset säännöt kuin ammatillista toimintaakin. Vapaaehtoistyön lähtökohta vain ei ole ammatillinen vaan sitä täydentävä. Osaamisen ytimessä on vapaaehtoisen elämäkokemus. (Koskiahho 2002, 457.) Kerho-ohjaajien kohdalla ei voida vielä puhua elämäkokemuksesta. Motiivit ovat enemmän auttamisen halussa. Vapaaehtoinen on kanssa kulkija, joka auttaa arkisissa askareissa. (Koskiahho 2002, 457.)

6.6 Erilaisuus kerhossa

Kun kerholainen ei pysy opetuksessa tai leikissä mukana eikä ymmärrä sääntöjä koskaan, usein ensimmäiseksi ajattelee, että hän ei ymmärrä mistään mitään. Hän on tyhmä, laiska tai outo. Kun kerholaiseen tutustuu, huomaa, että hän on erilainen oppija, eli hänellä voi olla vaikeuksia oppia, omaksua, ymmärtää tai muistaa asioita esimerkiksi sääntöjä. Hänellä voi olla vaikeuksia tuottaa tai lukea kirjallista materiaalia. Hänellä voi olla vaikeuksia käsitellä asioita tai tunteita, hän voi hermostua helposti ja hänellä voi olla keskittymisvaikeuksia. (Riihimäki 2005, 189-190.)

6.6.1 Oppimisvaikeudet

Oppimisvaikeuksia ilmenee 10–15 prosentilla lapsista ja ne ovat yleisimpiä pojilla kuin tytöillä. Tavallisin oppimisvaikeus on dysleksia eli lukihäiriö, jota esiintyy 10–15 prosentilla koululaisista ja vaikeana 3–5 prosentilla. Toinen dysleksiaa vaikeampi ja harvinaisempi vaikeus on dysfasia, jossa henkilön on vaikea ymmärtää puhetta ja tulla ymmärretyksi. Vaikeuksia on myös puheen ja kirjallisen materiaalin tuottamisessa. Joillakin oireyhtymä aiheuttaa kömpelyyttä ja vaikeutta sosiaalisessa kanssakäymisessä. Suomessa dysfaatikkoja on noin 1-3 prosenttia ikäluokasta. Kolmas erilainen oppija on tarkkaavaisuushäiriöinen, joka ei pysty ylläpitämään tarkkaavaisuuttaan. Kaikenlaiset ärsykkeet ärsyttävät nuorta ja hän ei aina kykene kontrolloimaan reaktiotaan. Hän saattaa turhautua helposti ja olla aggressiivinen turhautuessaan. Tarkkaavaisuushäiriöistä tutuin lienee AD/HD, johon sisältyy tarkkaavaisuushäiriön mukaan ylivilkkautta. Tarkkaavaisuushäiriöitä on noin 1-3 prosentilla lapsista. (Riihimäki 2005, 190-191.)

Vanhemmat ovat tärkeitä kerholaisen tuntemisessa ja osaavat kertoa tämän oppimisvaikeuksista ja niistä asioista, jotka on hyvä ottaa huomioon. Lasten ja nuorten kannalta on usein parasta integroida muiden joukkoon niin paljon kuin mahdollista ja erilainen oppija pysyy muiden mukana. Mutta on otettava huomioon, kuinka erilaisen oppijan mukana olo vaikuttaa opiskeluun ja kerhon toimintaan. (Riihimäki 2005, 192-193.)

6.6.2 Kerholaisen motivointi

Kun jokainen kerholainen tuntee olevansa kerhossa mukana ja tuntee, että hänen eri oppimistyylejään käytetään hyväksi kerhon opetuksessa, motivoituu kerholainen käymään kerhossa. Oppimisen motivoimiseen on paljon erilaisia keinoja. Opiskelijan motivoiminen on kaikkien oppimiskäsitysten mukaan opettajan tehtävä. Motivoiminen on opettajan eli kerhonohtajan merkittävimpiä haasteita, koska kerholaisilla saattaa olla monenlaisia esteitä motivoitumiselle. Lähtökohta motivoimisen onnistumiselle on opiskelijan positiivinen asenne. Kerholaisen tulee nähdä kerhossa olemisen hyöty ja ilo. Kerhonohtajan rooli on selkeyttää kerhon tavoitteita ja luoda kerholaisille myönteisiä

asenteita kerhoa kohtaan. Kerhonohtajan henkilökohtainen innostuneisuus on näkyvää ja vaikuttavaa. (Kauppila 2007, 135-138.)

Kerhonohtaja on aina kerhotoiminnassa vuorovaikutuksessa kerholaisiinsa, hän toimii mallina kerholaisille, halusi hän sitä tai ei. Kerholaiset heijastavat omia näkemyksiään ja ajatuksiaan suhteessa kerhonohtajan käsityksiin. Sosiaalinen vuorovaikutus antaa kerhonohtajalle vahvoja vaikuttamisen mahdollisuuksia, siksi hänen vuorovaikutuksensa on olennainen motivoinnin tekijä ja osapuoli. Kerhonohtaja voi toimia kuin orkesterin johtaja hallitsemalla ryhmän prosesseja, organisoimalla toimintoja ja luomalla mielekkäitä ja monipuolisia tehtäviä (Kauppila 2007, 139.)

6.6.3 Monikulttuurisuus kerhossa

Suomeen tulee koko ajan väkeä eri kulttuureista. Kulttuurinen monimuotoisuus on lisääntynyt selvästi 1990-luvun aikana ja lisääntyy edelleen. Maahanmuuttajaperheet ovat usein monilapsisia ja perheissä vanhuksia on vähän. Esimerkiksi Suomessa asuvista somaleista, irakilaisista, iranilaisista ja entisen Jugoslavian alueelta tulleista 40 prosenttia on alle 20-vuotiaita. Maahanmuuttajien myötä Suomen uskontotilanne on muuttunut ja Suomeen on tullut uusia uskontoryhmiä. Maahanmuuttajien välillä on suuria eroja siinä, miten tärkeänä he pitävät oman identiteettinsä ja kulttuurinsa säilymistä. Eri kulttuurista tullut voi pitää valtakulttuurin edustajia uhkana, koska hän kokee epävarmuutta omasta identiteetistään. Suomalaisen tavat ja käytännöt poikkeavat paljon siitä, mihin hän on kotimaassaan tottunut, eikä hän siksi tunne Suomea kodikseen. Kerhonohtajien onkin hyvä tiedostaa, että hänenkin kerhoonsa voi tulla ihmisiä eri kulttuureista ja olla valmis ottamaan heidät vastaan. (Hilksa 2004, 73-76.)

Kristillinen lähimmäisenrakkautta edellyttää suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden tuntemista. Kerhon ollessa seurakunnan toimintamuoto on kaste- ja lähetyskäsky perusta kerhon olemassaololle. Kirkon kasvatustoiminta ja -työ on kristillistä kasvatusta ja kasteopetusta, joten se poikkeaa yhteiskunnallisesta varhaiskasvatuksesta. Kristillisen kasvatuksen eriyttäminen varhaisnuorisoryhmän perheiden uskonnollisen taustan mukaan ei kuulu kirkon varhaiskasvatustyöhön, koska kirkkolaki velvoittaa pitämään huolta kaikenikäis-

ten kristillisestä kasvatuksesta. Se on seurakunnan varhaiskasvatuksessa tietoista kristillisen uskon perusteiden oppimista ja omaksumista. (Hilka 2004, 84.)

6.6.4 Kiusaaminen

Kiusaamisen määrittelemisen on vaikeaa, koska siinä on aina kyse asenteista eli siitä, kuinka kiusattu itse tai muu lähipiiri (esimerkiksi kaverit) suhtautuvat kiusaamiseen tai kiusattavaan. Kiisaaminen yleensä eroaa riidoista ja erimielisyydestä; viimeksi mainittujen ollessa lyhyt kestoisempaa. Mutta kuinka usein kiusaamiseen liittyviä tekoja täytyy tapahtua, jotta niitä voidaan kutsua kiusaamiseksi? Kyseessä ovat kiusatun tunteet, ja jo muutamasta yksittäisestä kiusaamiskerrasta hän voi tuntea olevansa kiusattu. Kuitenkin kiusaamisen määritelmää tarvitaan, jotta siihen pystytään puuttumaan riittävän varhain. On myös syytä käydä keskustelua, mitä eri kerhon jäsenet ja kerholaisten vanhemmat pitävät kiusaamisena ja mitä eivät, koska käsitykset ja määritelmät kiusaamisesta voivat olla todella erilaisia eri ihmisillä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b.)

Kiusaaminen jaetaan yleensä suoraan ja epäsuoraan kiusaamiseen. Suoralla kiusaamisella ymmärretään kiusatun fyysistä ja verbaalista satuttamista. Fyysinen satuttaminen voi olla lyömistä, tönimistä tai potkimista myös uhrin omaisuuden hajottaminen tai varastaminen on fyysistä kiusaamista. Verbaalisena satuttamisena pidetään nimittelyä, uhkailua, pakottamista ja kiristämistä sekä kiusatun erilaisuuden eli ulkonäön, käyttäytymisen pilkkaaminen. Epäsuora kiusaaminen on kiertoteitse tapahtuvaa kiusaamista vahingoittamalla esimerkiksi kiusaamisen kohteen vuorovaikutussuhteita tai sulkemalla hänet pois joukosta. Epäsuoraa kiusaamista on useimmiten vaikea havaita, koska kiusaaminen voi tapahtua vihjailemalla tai monimerkityksellisillä viesteillä, joita eivät ymmärrä kuin kiusaajat ja kiusatuksi tuleva. Siksi on tärkeää pitää kaikista kerholaisista huolta ja katsoa, että kaikki ovat kerhotoiminnassa mukana. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b.)

6.7 Suunnittelu

Suunnittelu kuuluu hyvin olennaisena osana kaikkeen seurakunnassa tehtävään työhön. Näin ollen oli luonnollista, että otimme tunnin myös osaksi kurssiamme. Peruskursseilla opetetaan varmasti perusteet kerhon suunnitteluun, mutta halusimme syventää näitä tietoja edelleen ja korostaa suunnittelun merkitystä kerhokerran ja koko kerhokauden onnistumiseen. Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty.

Yksi tärkeimmistä kysymyksistä johon törmäsimme tätä tuntia tehdessämme tunnin paikka kurssillamme. Pohdimme pääasiassa sitä, tulisiko tunnin olla ensimmäinen vai viimeinen tunti? Ensimmäisen tunnin paikka olisi ollut looginen ratkaisu, toisaalta myös helpoin. Ensimmäisen tunnin huonona puolena pidimme sitä, että kaikki hyödyllinen tieto oli tulossa vasta myöhemmillä tunneilla. Tunnin oppimistehtävänä on oman kerhon suunnittelu. Päätös tunniksi sijoitettuna oppilas voisi käyttää suunnittelussa hyväkseen kaikkea kurssilla oppimaansa. Näin ollen tunnista ja oppimistehtävästä saataisiin irti suurin mahdollinen hyöty. Sijoitimme suunnittelutunnin siis viimeiseksi tunniksi.

Nuorisotyön suunnittelu aloitetaan syksyllä kun kesän rippikoulujen jälkeen on aika aloittaa uusi kausi. Esimerkiksi Seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyön käsikirja Nollasta neljääntoista mukaan suunnitteleminen tukee arkea, säästää voimavaroja, estää tärkeiden asioiden unohtumista, selkeyttää työn- ja vastuunjakoa ja vapauttaa energiaa keskittymään arjen hetkiin (Hakala & Takala 1997, 120). Kerhon suunnittelussa voidaan käyttää paljon samoja piirteitä kuin nuorisotyön suunnittelussa yleensä. Edellä mainitut edut toteutuvat myös kerhon suunnittelussa.

7 PRODUKTION TOTEUTUS

7.1 Produktion alkutilanne

Alkuperäinen ideamme oli tehdä Internetiin keskustelufoorumipohjainen sivusto, jossa olisi helppo levittää uusia ja vanhoja leikkejä, hartauksia ja jopa valmiita kerho kertoja. Olisimme kehittäneet nuorisotyötä antamalla muiden jakaa tuntemiaan leikkejä ja poh-tia, voiko leikkiä parantaa esimerkiksi turvallisuuden näkökulmasta.

Meitä kaikkia kolmea opinnäytetyön tekijää kiinnostaa todella paljon Internetin tuoma mahdollisuus sosiaalialalla ja erityisesti kirkon nuorisotyössä. Elämme yhteiskunnassa, jossa nuoret viettävät yhä enemmän aikaa sähköisen median parissa ja erityisesti Inter-netissä. Internet on ohittanut selvästi television ja noussut tärkeimmäksi sekä mielui-simmaksi mediaksi 12–20-vuotiaiden keskuudessa, kun vuonna 2004 ne olivat tasoissa (Kallionpää 2008). Internetiä käyttävät lähes kaikki suomalaiset. Vuonna 2007 Interne-tiä käytti kerran viikossa 97 prosenttia 15–40-vuotiaista. (Matikainen 2008, 32.)

Lähdimme etsimään ideallemme yhteistyökumppania ja Poikien ja tyttöjen keskukselta eli PTK:lta tuli vastaus, että he olisivat kiinnostuneita keskustelemaan kanssamme ideastamme., PTK:n kanssa käydyn antoisan keskustelun jälkeen ideamme oli muuttu-nut PTK:n Moodle-pohjaiseksi kerhonohjaajan jatkokurssiksi, jonka kokonaiskesto olisi 8–10 koulutuskertaa.

Vaikka alkuperäinen idea keskustelufoorumista kariutui, niin mielestämme jatkokurssin teossakin voisimme tuoda esiin omia vahvuuksiamme ja tutkia Internetin mahdollisuuk-sia ja rajoituksia nuoriso- ja varhaisnuorisotyöhön, joten olimme innoissamme saamas-tamme ideasta.

PTK:lta saadun idean jälkeen pyrimme saamaan PTK:n Moodle-pohjaiseen kerhonoh-jaajan peruskurssiin käyttöoikeudet, jotta näkisimme, millä tavoin se on toteutettu ja ettemme tekisi kurssistamme samanlaista. Emme kuitenkaan saaneet nähdä tuota kurs-sia, koska siellä on opettajan ja kurssilaisen välisiä keskusteluja, jotka ovat henkilökoh-

taisia. Saimme kuitenkin PTK:n yhteyshenkilöltä kirjallisuutta, minkä pohjalta peruskurssi oli tehty. Lisäksi saimme myös jatkokurssin materiaalia PTK:lta.

Materiaalit saatuamme mietimme, mitä meidän oikeasti pitäisi tehdä. Oliko ideamme siirtää jatkokurssista saamamme materiaali Moodleen? Onko jatkokurssilla tiettyjä aiheita tai teemoja, jotka sinne on sisällytettävä? Pelkän valmiin materiaalin siirtäminen verkkoon ei ehkä riittäisi opinnäytetyöksi, emmekä itse oppisi siirtämisessä paljoa. Niinpä otimme yhteyttä yhteyshenkilöömme ja PTK suostui vaihtamaan kurssin kerhonohtajien syventäväksi kurssiksi ja me saimme vapaat kädet kurssin sisältöön ja pääsimme ideoimaan koko kurssin itse.

7.2 Tuntien valinta ja tavoitteet

Kurssin teemojen valitsemisen perusteena mietimme, mitä kerhonohtajille mielestämme opetetaan liian vähän ja kuitenkin kerhonohtajan olisi valitsemistamme teemoista hyvä tietää. Luettuamme PTK:n peruskurssin löysimme paljon uusia ideoita sekä tunti-aiheita. Teemojen taustalla on ohjaamisen mielekkyys ja monipuolisuus nuorelle sekä kerhonohtajan omien vahvuuksien käyttäminen erilaisissa kerhotilanteissa. On muistettava, että peruskurssin käynyt kerhonohtaja on oppinut jo perusteet, ja ehkä pitänyt kerhoja. Näin kerhonohtaja saa soveltaa aiemmin opittua teoriaa ja käytännön kokemusta, samalla oppien uutta syventävällä kurssilla. Kurssin aikana kerhonohtaja tutkii itseänsä johtajana, omaa hengellisyyttään ja paikkaansa seurakunnassa. On tärkeää, että kerhonohtaja tuntee itsensä ennen kuin ohjaa muita, jotta hän tiedostaa heikkoutensa ja osaa käyttää omia vahvuuksiaan.

7.2.1 Minä, kerhonohtaja

Kurssin ensimmäinen tunti koki produktion aikana eniten muutoksia. Aluksi tunti oli kaksi erillistä tuntia: Minä, esikuva ja hengellisyys. Tuntien muotouduttua huomasimme, että molemmissa tunneissa sivuttiin samoja asioita. Lopulta päätimme yhdistää tunnit. Tunnin tavoitteena on että, kerho-ohjaaja tiedostaa seurakunnan aseman kerhossaan, tiedostaa oman vastuunsa ja roolin kerhon vetäjänä, tutustuu omaan hengellisyyteensä ja

oppi tuomaan hengellisyyttä myös kerhoon sekä oppii käyttämään raamattua kerhossa ja omassa elämässä.

Kerhonojaja ei ole kerhossa kaverina kerholaisille mutta hän ei myöskään ole vielä aikuisen malli. Hän on enemmän tukeva isovelji tai isosisko kerholaisille. Nuoren kerhonojajan ei missään nimessä tule ottaa aikuisen roolia kerhossa, mutta tietty vanhemman sisaren auktoriteetti on hyvä säilyttää. Joka tapauksessa kerhonojaja on idoli ja malli kristitystä nuoresta kerholaisille ja tämä täytyy pitää mielessä. Kaikki mitä ohjaaja tekee tai sanoo vaikuttaa lapsiin. Siksi kerhonojajan tulee kiinnittää huomiota omaan käyttäytymiseensä.

Kun kyse on seurakunnan kerhosta, sen luonne on kristillinen. Hengellisyys, raamattu ja uskonasiat ovat siis osa sitä. Osa nuorista pitää näitä asioita tylsinä. Ne ovat kuitenkin osa seurakuntaa ja joissain kerhoissa, esimerkiksi sählykerhossa, loppuhartaus on ainoa hengellinen piirre. Siksi on tärkeää kertoa kerhonojajille mikä on seurakunnan rooli kerhossa ja miten se näkyy.

Raamatun käytössä painotetaan tiettyä vakavuutta. Raamattu on kuitenkin kristinuskon pyhä kirja ja edelleen se miten kerhonojaja suhtautuu Raamattuun vaikuttaa kerholaisien mielikuviin siitä, miten Raamattuun tulisi suhtautua. Kerhonojajan on hyvä tutustua Raamattuun myös työkaluna sekä hengellisen elämän hoitamisen välineenä.

Tunnin oppimistehtävissä kerhonojaja pohtii omaa hengellisyyttään. Tehtävien kysymykset voivat olla sellaisia kysymyksiä joihin kerhonojaja ei koskaan ole törmännyt tai tullut miettineeksi. Näitä kysymyksiä on kuitenkin hyvä miettiä, vaikkapa siltä varalta, että joku kerholaisista sattuisi kysymään. Toisessa tehtävässä luodaan juuri tällainen tilanne. Samalla kerhonojaja tulee pohtineeksi syitä siihen, miksi on hakeutunut kerhonojajaksi.

7.2.2 Mediakasvatus Internetissä

Ensimmäisessä kurssiversiossa tunnin nimi oli mediakasvatus, mutta, koska aiheena mediakasvatus oli mielestämme liian laaja yhdeksi tunniksi, rajasimme mediakasvatuk-

sen pelkästään Internetin näkökulmaan. Aiheen rajaaminen tuntui luonnolliselta, koska kurssimme on Internetissä. Tavoitteenamme on kertoa myös kurssinkäyville Internetin mahdollisuuksista kerhonohjaamisessa ja informaation jakajana. Haluamme painottaa, että Internetissä on myös käyttäytymissäännöt niin kuin muissa yhteisöissä. Aina on joku, joka ei noudata annettuja sääntöjä ja haluaa tahallaan antaa väärää tietoa asioista. Siksi tunnin osatavoitteena on, että kurssilainen pohtii Internetin haittapuolia ja opettelee suhtautumaan kriittisesti Internetissä tarjottavaan materiaaliin.

Kuten aikaisemmin todettiin Internet antaa hyvät mahdollisuudet tiedottaa sosiaalisen median avulla esimerkiksi kerhon aikataulupoikkeamista tai erityisistä kerhokerroista, jolloin kerholaisten tarvitsee tuoda tiettyjä tavaroita kerhokerralle. Koska suurin osa nuorista käyttää Internetiä lähes päivittäin, mutta varhaisnuoret eli kerholaiset eivät välttämättä niin usein, voi kerhonohjaaja pitää Internetin avulla yhteyttä esimerkiksi kerholaisten vanhempiin tai nuorisotyönohjaajaan. Internetissä löytyy myös paljon ideoita kerhon toimintaan esimerkiksi leikkejä ja hartauksia, joita kerhonohjaaja voi hyödyntää.

Kerhonohjaajan niin kuin kenen tahansa on hyvä tietää, että Internetissä on helppoa esittää olevansa joku muu ja aina ei kannata luottaa tuntemattomiin ja tehdä, mitä he pyytävät. Myös Internetissä leviäviin materiaaleihin ja tiedotteisiin kannattaa suhtautua kriittisesti ja tarkistaa, mikä on tiedon alkuperäinen lähde. Internetissä pätevät samat lait kuin kasvokkaisessa elämässä ja jokaisella on oikeus yksityisyyteen Internetissäkin, vaikka Internet on kaikille avoin paikka. Internetissä julkaistavaa materiaalia koskee myös tekijänoikeudet ja jokaisella on oikeus omaan luomukseen, jonka julkaisee Internetissä eli omaan materiaaliin esimerkiksi kuviin, teksteihin, videoihin tai musiikkiin. Kuvista täytyy muistaa, jos toinen henkilö on samassa kuvassa, on kysyttävä lupa kuvan julkaisuun, koska toisten kuvia ei saisi julkaista ilman lupaa. Nuorten on hyvä miettiä vaikka vanhempien kanssa mihin kannattaa omia tietojaan ja luomuksiaan julkaista.

Osana Internetin kulttuuria on myös nettikiusaaminen, joka on lisääntynyt sosiaalisen median yleistymisen myötä. Suurimpana ongelmana nettikiusaamisessa on, että sen aiheuttamaa mielipahan määrää ei välttämättä tiedä, koska tunteiden näyttäminen Internetissä on erittäin haastavaa, ellei ole videoyhteydessä toiseen. Pahimmassa tapauksessa kiusaaminen, joka alkaa esimerkiksi koulussa jatkuu Internetissä ja muuttuu entistä raskemmaksi, koska Internetissä toimitaan osittain nimettömänä ja on helpompi kirjoittaa

loukkaavia viestejä kuin sanoa niitä kasvokkain. Nettikiusaaminen on usein henkistä ja se ei siis jätä fyysisiä arpia, mutta henkiset traumat voivat jättää arvet ikuisiksi ajoiksi ja siksi kiusaamiseen on syytä hakea apua.

Tunnin tehtäviksi mietimme kerhonohtajan pohdittavaksi, minkälaisen kuvan hän antaa Internetissä ja onko se erilainen kuva kuin todellisuus. Näin kerhonohtaja pohtii henkilökohtaista kriittisyyttä itseensä Internetissä ja miettii kuinka helppoa oikeasti on esittää Internetissä toista kuin oikeasti on. Toinen tehtävä on kerhonohtajan oman seurakunnan Internet sivuihin tutustuminen, minkälaisen kuvan ne antavat seurakunnan toiminnasta, miten nuorten toimintaa on mainostettu. Näin kerhonohtaja miettii antavatko sivut todellisen kuvan toiminnasta ja onko tieto helposti löydettävissä myös sivujen muokaus ehdotuksia pyydetään miettimään.

7.2.3 Kerho & Turvallisuus

Turvallisuus tunnin ideana on kerhonohtajan turvallisuustiedon lisääminen, sillä kerhonohtaja on oppinut jo kerhon turvallisuuteen liittyviä asioita peruskurssilla. Tunnin tavoitteena on, että kerhonohtaja tiedostaisi ja oppisi tunnistamaan mahdolliset riskitekijät kerhossaan ja puuttuisi niihin ennalta ehkäisevästi. Lisäksi kerhonohtajan on hyvä miettiä, miten hän toimii mahdollisen onnettomuuden esimerkiksi tulipalon sattuessa.

Kerhonohtaja on hyvä tiedostaa oma paikkansa kerhossa vastuullisena ohjaajana. Haluamme kerhonohtajien ymmärtävän nuorena, kuinka kerholaisina olevat lapset eivät aina ymmärrä tilanteiden vakavuutta tai kerhossa tapahtumien riskitekijöitä. On tärkeää, että kerhonohtaja tiedostaa koko ajan, missä kerholaisensa kerhotilassa menevät ja mitä he tekevät, jotta kerho olisi turvallinen. Turvallinen kerho edesauttaa kerholaisten hyvinvointia ja rohkaisee vanhempia jättämään lapsensa kerhoon ohjaajan valvottavaksi.

Koska kerhonohtaja toimii seurakunnan vapaaehtoisena, haluamme kerhonohtajan ymmärtävän oman paikkansa seurakunnassa. Hän ei lopullisesti ole vastuussa kerholaisista, vaikka on ns. luottohenkilö joka saa paljon vastuuta. Päävastuussa on aina seura-

kunnan kerhotoiminnasta vastaava työntekijä, joka vastaa taas omasta toiminnastaan kirkkoherralle.

Kerho & Turvallisuus tunnin tehtävät mietimme siltä pohjalta, että kerhonohjaajat voivat käyttää ”maalaisjärkeään” pohtiessaan ja tehdessään tehtäviä. Tämä koskee ensimmäisestä tehtävästä, jossa kerholle on tehtävä säännöt, jotka edistävät kerhon turvallisuutta. Sääntöihin pyydetään lisäämään myös toimintaohjeet esimerkiksi tulipalotapauksiin. Toisessa tehtävässä kerhonohjaaja tutustuu seurakuntansa turvallisuusasiakirjaan ja miettii, onko turvallisuus asiakirja suunniteltu ja kirjoitettu niin, että hän ymmärtää lukemansa. Kerhonohjaaja ymmärtää turvallisuusasiakirja lukiessaan, että turvallisuuden pohtiminen eri seurakunnan toiminnoissa on tärkeää, jotta kaikilla olisi turvallista, mukavaa ja kaikkien toiminnassa olevien hyvinvointiin panostetaan.

7.2.4 Hartaus

Erityyppiset hartaudet ja hartauksien monipuolisuus olivat aiheita, jotka nousivat esille, kun suunnittelimme tuntia. Tunnin tavoitteena on, että kerhonohjaaja miettii erilaisia hartausmuotoja kerhonsa monipuolistamiseksi ja hän tunnistaa, mikä on hartaus ja mitä merkitystä hartaudella on seurakunnan toiminnassa. On tärkeää, että seurakunnan kerhonohjaaja miettii omaa hengellisyyttään ja miksi hengellisyys on tärkeää seurakunnan toiminnassa. Kerhonohjaaja pohtii tunnin aikana, miten seurakunnan kerho eroaa esimerkiksi kaupungin kerhoista.

Hartauksien pitäminen on tärkeä osa seurakunnan hengellisyyttä ja yksi hartauden osa on rukous. Myös rukoilemiseen ei ole yhtä ja oikeaa tapaa vaan rukoileminen voi tapahtua monipuolisesti. Kerhonohjaaja miettii tunnin aikana, kuinka hengellisyyttä voi tuoda esille monipuolisesti kerhossa.

Mielestämme nuorten tulee saada kyseenalaistaa asioita, ja siksi tunnin ”pohtiva ote” on paikallaan. Tehtävät mietimme siltä pohjalta, että kerhonohjaaja olisi jo joskus pitänyt hartauksia ja nyt miettisi niitä syvemmin. Tunnin tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa hartaus ja pohtia, mitä kerhonohjaaja olisi tehnyt toisin ja missä onnistui. Tunnin teoriaosuuden monipuolisuuden painottamisen jälkeen kerhonohjaaja on mielestämme roh-

kaistunut kokeilemaan uusia hartausmuotoja. Toivottavasti hän toteuttaa yhden uuden tyyppisen hartauden tehtävän ansioista ja huomaa, että hartauden ei aina tarvitse olla samaa kaavaa toistavia. Toisessa tehtävässä kerhonohjaaja pohtii hartauksia joissa hän on ollut ja millaisia tunteita ja ajatuksia ne ovat herättäneet hänessä. Pohtimisen kautta kerhonohjaaja ymmärtää hartauden merkityksen osana seurakunnan hengellistä kasvatausta ja lisäksi, jos hän on ollut monenlaisissa hartauksissa osallisena, hän saa käsitystä hartauksien monipuolisuudesta.

7.2.5 Diakonia

Alun perin idea diakonia tunnin lisäämisestä koulutukseemme tuli ohjaavalta opettajaltamme. Olimme kuitenkin oitis samaa mieltä, tunti olisi tarpeellinen osa kurssiamme. Diakonia on tärkeä työmuoto seurakunnassa. Kirkkolaisissa määrätään että seurakunnan ja seurakuntalaisten on harjoitettava diakoniaa (Kirkkolaki 1993). Ovathan kerhonohjaajatkin seurakuntalaisia, joten diakonian sisällyttäminen kurssille oli perusteltua. Kerho-ohjaajan on oleellista tietää muistakin työaloista jotain.

Tunnin tavoitteiksi muodostui hyvin nopeasti antaa kerho-ohjaajille pieni tietoisuus diakoniasta ja sen juurista Raamatusta. Kerhonohjaajan on hyvä tietää, miksi seurakunta toteuttaa diakoniaa ja miten. Haluamme myös omalta osaltamme rohkaista kaikkia seurakuntalaisia toteuttamaan diakoniaa ja erityisesti kerhonohjaajien, jotka jo valmiiksi ovat aktiivisia seurakuntalaisia. Erityisesti haluamme kannustaa kerhonohjaajia ja muita nuoria auttamaan vanhempiaan ja vanhuksia. Samalla sukupolvien välinen kuilu pienee ja kaikille tulee hyvä mieli. Diakonian avulla kerhonohjaaja tutkii itseään kristillisen lähimmäisen rakkauden toteuttajana.

Tunnin oppimistehtävänä kannalta on oleellista kertoa, kuinka voi itse toteuttaa kristillistä lähimmäisen rakkautta omassa elämässään. Ensimmäisenä tehtävänä on tehdä päivän hyvä työ ja miettiä, minkälaisia ajatuksia se herätti. Samalla kerhonohjaaja pohtii, miksi diakonia on niin tärkeä osa seurakunnan toimintaa. Toisena oppimistehtävänä on tutustua oman seurakunnan diakoniatyöhön nuoren näkökulmasta. Samalla kerho-ohjaaja tutustuu paremmin omaan seurakuntaansa ja yleensä muuhun seurakunnan toimintaan. Kerhonohjaajan miettiessä diakoniatyötä varsinkin nuoren näkökulmasta hän

voi miettiä, miten diakoniatyötä voitaisiin tehdä niin, että entistä enemmän nuoretkin olisivat mukana vapaaehtoisina.

7.2.6 Erilaisuus kerhossa

Tunnin tavoitteena on opettaa tunnistamaan erilaisia oppijoita ja miettimään, miten heidän kanssaan tulisi toimia, jotta kerho olisi heille mielekästä eivätkä erilaiset oppijat tuntisi itseään ulkopuoliseksi. Jokainen ihminen on yksilö, eli opimme eri tavalla ja pidämme mielekkäänä eri asioita kuin toiset. Joillakin ihmisillä on vielä diagnosoituja oppimisvaikeuksia esimerkiksi lukihäiriöitä tai keskittymisvaikeuksia.

Ihmisten yksilöllisyyden johdosta, jotta kaikki viihtyisivät kerhossa, on kerhonojhaajan mietittävä ohjelma mahdollisimman monipuoliseksi. Kerhonojhaajalla on syytä olla tilannetajua, että hän ymmärtää esimerkiksi lopettaa leikin, jos kukaan ei jaksakaan enää. Myös liikunnallisissa toiminnoissa on syytä pitää silmällä kerholaisten kuntotasoa, etteivät kerholaiset uuvu.

Kerhonojhaajan on tiedostettava, että maailmassa on muitakin ja eri kulttuureista tulleita henkilöitä, jotka voivat hänen kerhoonsa tulla. Onkin tärkeää osata kohdata eri kulttuureista tulevia ja kerhonojhaajan on syytä pohtia henkilökohtaisesti, miten kerhonojhaaja kohtaa ihmisiä kerhossa ja vapaa-ajalla. Kerholaisia voi tutustuttaa eri kulttuureihin pitämällä teemakerhokertoja. Myös lähetystyöntekijät ovat erinomaisia kertomaan eri maiden tavoista. Kerhonojhaajan on tiedostettava oma roolinsa esimerkkinä erilaisuuden kohtaamisessa, hänen tulisi kunnioittaa eri kulttuureista tulleiden tapoja ja käytäntöjä eikä halveksua heitä.

Kerhossa on tarkoitus oppia tai pitää hauskaa yhdessä kristillisyyttä ja turvallisuutta unohtamatta. Kerhonojhaajan on syytä miettiä, millaiseen kerhoon on helppo tulla ja katsoa, ettei kukaan ole yksin, kun tehdään yhdessä. Kerhossa tapahtuvaan kiusaamiseen on kerhonojhaajan syytä puuttua, mutta on muistettava, että työntekijä eli nuorisotyönohjaaja on kerhonojhaajan tukena. Ongelmatilanteissa kerhonojhaajan ei kannata jäädä yksin pohtimaan ratkaisua.

Tehtäväksi tunnille pyydämme kerhonojhaajaa pohtimaan tilannetta, missä hän on kohdannut monikulttuurisuutta ja miten se vaikutti kerhonojhaajaan. Kerhonojhaaja pohtii

siis omaa suhtautumista eri kulttuureista tulleisiin ihmisiin. Toinen tehtävä on tilanne, jossa kerhossa on ollut alusta asti ollut kiusaamista eikä kerhonohjaaja itse ole tätä huomannut, ennen kuin yksi kerholaisista tulee kertomaan, että kiusattu istuu vessassa ja itkee. Kerhonohjaajan on pohdittava, miten toimia ja miten edellä mainittua tilannetta voisi ehkäistä. Tehtävällä on tarkoitus saada kerhonohjaaja pohtimaan ongelmatilanteita ja niiden ennaltaehkäisyä.

7.2.7 Suunnittelu

Koko tunnin tavoitteena on korostaa ohjaajille suunnittelun tärkeyttä. Toisena tavoitteena on että kerhonohjaaja osaisi suunnitella kerhot monipuolisiksi ja kohderyhmää ajatellen mielekkäiksi kokonaisuuksiksi. On tärkeää että kerho-ohjaaja muistaa saavansa tarpeen tullen avuksi muita kerho-ohjaajia, yhteistyökumppaneita ja tietenkin nuorisotyönohjaajia. Vierailevien tähtien käyttö auttaa suunnittelussa ja monipuolistaa kerhoja. Aina ei tarvitse olla pelkästään kerhotilalla. Vierailut ja retket piristävät kerhoa. Täytyy kuitenkin muistaa pyytää lupa kerhoista vastaavalta nuorisotyönohjaajalta. Myös kerholaisten käyttö apuna lisää lasten osallisuutta omaan kerhoonsa. Tehtävän ei tarvitse olla kynttilän puhaltamista kummempi.

Koko kauden suunnittelussa pyritään ottamaan huomioon kauden aikaan sattuvat juhlapyhät. Kautta suunniteltaessa tulisi suunnitella, mitä kullakin kerhokerralla tehdään. Kerrot tulisi suunnitella niin, että jokaiselle kerralle on varsinaisen ohjelman lisäksi myös varaohjelma, jos esimerkiksi sää ei suosi alkuperäistä ideaa. Aikataulun tekeminen suunnittelusta kerhokaudesta auttaa myöhemmin kun valmistellaan yksittäistä kerhokertaa.

Yksittäisen kerhokerran suunnittelussa pyritään pilkkomaan tunti selkeisiin osiin: alkuun, aktiviteetteihin ja loppuun. Alkuun sisältyy pieni hetki, jossa kerrotaan mitä kerralla tehdään. Hetken ei tarvitse olla pitkä. Sitten siirrytään kerran aktiviteettiin. Aktiviteetteja voi olla yksi tai useampia, riippuen kerhon luonteesta. Aktiviteettien jakaminen ohjaajien kesken selkeyttää kaikkien tehtäviä. On tärkeää että aktiviteettien määrä on sovitettu. Tekemisen täytyy olla myös mielenkiintoista, jotta se jaksaa kiinnostaa lapsia loppuun asti. On kuitenkin hyvän kerho-ohjaajan merkki, jos takataskusta löytyy aina

leikki tyhjään kohtaan. Kaiken tulee olla valmista kun aktiviteettien pariin päästään, jottei aikaa mene tarvikkeiden haalimiseen. Lopuksi hiljennytään hartauteen. Hartautta käsitellään enemmän omalla tunnilla.

Tunnin oppimistehtävänä on kerhokauden suunnittelu ja toteutus. Kerhonohtaja käyttää suunnittelussa apunaan kaikkia aikaisempia kokemuksiaan ja aikaisemmin oppimaansa. Tunnin sijoitus viimeisenä kokoaa koko Minä, kerhonohtaja -kurssin aikana opitut asiat.

7.3 Kurssin toteutus ja rakenne

Kun saimme opinnäytetyön aiheen Poikien ja tyttöjen keskukselta. Saimme myös vinkinä työelämän yhteistyökumppani Juha Kinaselta, että kerhonohtajaikäiset eli noin 15-vuotiaat oppivat parhaiten tekemällä (Juha Kinanen, henkilökohtainen tiedonanto 20.8.2010). Halusimme itsekin kurssistamme toiminnallisen, mutta kyllä tietynlaista teoriapohjaa tarvitaan ennen kuin voi opittuja asioita suunnitella ja pohtia.

Valitsimme teoriaosuuksien toteutukseksi PowerPoint-ohjelman, jonka esitys muodostuu dioista. Diat voivat sisältää esimerkiksi tekstiä, kuvia, ääntä, videoita ja taulukoita. Yhtenä ideanamme oli etsiä kurssia varten piirtäjä, joka piirtäisi joka tunnille hahmon, joka käsitelisi tunnin aihetta. Lukuisista etsinnöistä huolimatta emme piirtäjää löytäneet, koska meillä ei ollut siihen varattua budjettia. Dioista tuli siis teksti- ja luettelomallisia. Se ei meitä kuitenkaan haitannut, sillä diojen tarkoitus on olla tiivistettyjä ja mielestämme niihin jaksaa keskittyä ilman kuviakin.

Valitsimme PowerPoint-esitykset, koska ohjelma on helppokäyttöinen ja olemme siihen opiskelujen johdosta tutustuneet. Lisäksi ohjelma on hyvin yleinen Suomessa, joka vähentää tarvittavaa ohjeistusta tiedostojen avaamiseen. Ohjeistuksen vähäisyys lisää kurssin sujuvuutta ja itse kurssinopettaja voi keskittyä kurssin opettamiseen eikä aikaa kulu turhaa tietoteknisten sovellusten opastamisessa. Olemme kokeneet PowerPoint – esitykset hyväksi opetusvälineiksi koulun aikana niiden monipuolisuuden johdosta.

Teoriaosuuksien tekemisen jälkeen mietimme tehtävät, joita jokaiselle tunnille suunniteltiin kaksi paitsi Suunnittelutunnille yksi. Samalla mietimme tehtävien ohjeistusta kurssin opettajalle. Ideana oli, että kurssin opettaja päättäisi tehdäänkö molemmat tehtävät tunnista vai vain toinen.

7.4 Kurssin ohjaajan rooli

Kurssin ohjaajan rooli on miettiä, ovatko kurssilaiset valmiita omien kokemusten kautta vastamaan annettuihin tehtäviin vai tarvitseeko heitä ohjeistaa ja neuvoa oikeaan suuntaan. Kurssin ohjaajan on hyvä tehdä kurssista myös oman näköisen ja tarpeen vaatiessa miettiä omia tehtäviä, joihin kurssilaiset vastaavat. Olemme halunneet tehdä kurssista mahdollisimman muokattavan, jotta se sopeutuisi kurssiryhmän toimintaan. Mielestämme on tärkeää, että kurssi toteutetaan enemmän kurssilaisten kuin kurssin ohjaajan ehdoilla.

Kurssi on suunniteltu kokonaisuudeksi ja tuntijärjestys on mietitty tarkkaan, kuitenkin kurssista voi opettaa yksittäisiä tunteja tai rakentaa teoriapohjan avulla oman kurssin. Loppujen lopuksi kurssin käyttötavat riippuu, miten Poikien ja tyttöjen keskus haluaa kurssiamme käyttää.

8 POHDINTA

8.1 Palaute

Tuntien diojen ja tehtävien valmistuttua saimme PTK:lta palautetta verkkokurssin kehittämiseksi. Palautteen mukaan PowerPointeihin tulisi tehdä oma pohjalayout eikä käyttää valmista pohjaa (Juha Kinanen, henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2012). Tiedostimme asian jo dioja tehdessä, sillä olisimme saaneet esitystä persoonalliseksi ja se olisi erottunut muista PowerPoint-esityksistä ja samalla olisimme saaneet PTKn logon dioihin. Kuitenkin meillä ei ole kokemusta pohjalayoutin muokkaamiseen ja kehittämispalaute tuli liian myöhään, että olisimme siihen voineet reagoida.

Palautteen mukaan tekstimassaa on dioissa liikaa. Kaikkea, mitä kouluttaja kertoo, ei tarvitse sijoittaa dioihin, koska osan voi laittaa esittäjän muistiinpanoihin. (Juha Kinanen, henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2012.) Kurssia suunnitellessamme meillä oli erilainen visio siitä, miten dioja käytetään. Ideana on, että kurssin teoriapohjana on pelkät diat eikä esittäjän roolia tarvita. Toisaalta ideamme rajaa verkkoympäristön ja Moodlen mahdollisuuksia verkko-opetukseen ja tekee kurssistamme ehkä yksinkertaisen, mutta helposti muokattavan. Samalla kuka tahansa voi käyttää vain yhtä kurssin osaa omana opetus- tai opiskelumateriaalina.

PowerPointit olisi voinut tehdä videomuotoon, jolloin niihin voi liittää selostuksen. Videoinnin johdosta jokainen kerhonojaja voi käydä läpi kurssia itsenäisesti. (Juha Kinanen, henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2012.) Olisimme voineet harkita videoiden tekemistä, jos aikaa olisi ollut enemmän videoinnin oppimiseen ja toteuttamiseen.

Moodlen omien työkalujen laajempi käyttö kurssin toteutuksessa on mielestämme suurin kehittämisidea koskien verkkopohjaista kurssia. Emme kuitenkaan lähteneet tekemään keskustelupalstoja, koska kurssin vetäjä tekee kurssistaan oman näköisensä. Näin kurssinvetäjä näkee oman työn tuloksensa paremmin ja havaitsee kurssin kehittämismahdollisuudet eri ryhmiä tukevaksi. Moodlessa on mahdollisuus järjestää kurssilaisten kesken keskustelupalsta. Pohdimme tämän mahdollisuuden käyttöä kurssillamme. Tuolimme siihen tulokseen, että keskustelupalsta on hyvä lisä kurssille, mutta emme siitä

huolimatta lähteneet itse toteuttamaan sitä. Koimme, että keskustelupalsta palvelee kurssia parhaiten, kun se on kurssikohtainen. Jokainen kurssin käyvä ryhmä on erilainen ja synnyttää erilaista keskustelua. Emme myöskään nähneet tarpeelliseksi lähteä johdattamaan keskustelua valmiilla aiheilla. Koska jokaisella on peruskurssilla saadut tiedot ja taidot, kurssilaisille pitää suoda mahdollisuus keskustella vapaasti kurssin aiheista. Kurssinvetäjä toimii keskustelun valvojana.

Tuntiaiheisiin liittyvät kysymykset ja tehtävät olivat yhteistyökumppanimme mielestä suppeita (Juha Kinanen, henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2012). Halusimme tehdä tehtävistä pohtivia ja käytännön läheisiä nuoren maailmaan. Mielestämme tehtävät koavat hyvin tunnilla käsitellyn teorian. Olemme tyytyväisiä tehtäviin koska käytimme niiden pohtimiseen paljon aikaa.

8.2 Arviointi

Produktion teon aikana saatu palaute herätti ajatuksia sanavalinnoista. Erityisesti sanat spiritualiteetti ja erilaisuus nousivat palautteesta esille. Spiritualiteetti oli sanana liian vaikea kohderyhmää ajatellen. Päätimme korvata sanan kristillisellä elämällä ja hengellisyydellä. Koimme että kristillisuus ja hengellisyys ovat molemmat spiritualiteetin osia ja samalla helpompia ymmärtää. Erilaisuus sanan tilalle ehdotettiin moninaisuutta, koska erilaisuus sanana kuulostaa negatiivisävytteiseltä. Emme kuitenkaan lähteneet muuttamaan tunnin nimeä, koska mielestämme moninaisuus olisi muuttanut tunnin sisältöä. Erilaisuus ei ole mielestämme sanana negatiivinen, jos siitä ei tee negatiivista. Ohjaajan palautteessa pyydettiin arvioimaan produktiotamme suhteessa aikaisempiin kerho-ohjaaja kursseihin. Emme lähteneet arvioimaan produktiotamme tältä kantilta, koska mielestämme emme toimi samassa sarjassa. Sillä kyseiset kurssit ovat ammattilaisten tekemiä.

Koska meillä ei ole aikaisempaa kokemusta verkkopohjaisten kurssien laatimisesta, onnistuimme produktion toteuttamisessa mielestämme hyvin. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että kurssimme olisi voinut olla parempi jos olisimme ottaneet huomioon Moodlen eri mahdollisuudet kurssin monipuolistamiseksi. Toisaalta tämän voi pistää tietämättömyyden piikkiin. Muun koulutyön ohella ei ollut tarpeeksi aikaa kerätä tietoa Mood-

len toiminnoista ja toisaalta vuorovaikutus työelämän yhteistyökumppanin kanssa ei toteutunut halutulla tavalla. Eri mahdollisuuksia voi kuitenkin hyödyntää kurssia muokattaessa. On myös muistettava se, että kaikkien mahdollisuuksien hyödyntäminen tekee tunneista sekavia.

Tehtävät suunniteltiin alusta alkaen sellaisiksi, että ne tukevat erilaisia oppijoita. Toinen tehtävistä on käytännöllisempi ja toinen teoreettisempi, paitsi viimeisellä tunnilla. Alusta asti oli selvää, että viimeisen tunnin tehtävä on suunnitella kerhokausi ja toteuttaa se. Tehtävä kokoaa kurssilla opetetut asiat. Mielestämme onnistuimme tehtävien monipuolisuudessa. Vaikka suurin osa tehtävistä on pohdintatehtäviä, toinen tehtävistä pohjautuu käytännön tilanteisiin.

8.3 Omien tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteenamme oli oppia lisää varhaisnuorisotyöstä, kerhotoiminnasta, kristillisestä kasvatuksesta, Internetin mahdollisuuksista varhaisnuorisotyössä ja itsestämme. Tavoitteisiin pääseminen ei ollut vaikeaa, koska meillä ei ollut paljoa aikaisempaa kokemusta varhaisnuorisotyöstä tai kerhonojauksesta. Kristillisestä kasvatuksesta on kokemusta seurakuntaharjoittelujen ja kesätöiden kautta. Tästä oli apua produktion tekemisessä, koska sitä voi soveltaa tekemäämme produktion.

Tavoitteenamme oli kasvaa henkisesti ja ammatillisesti. Produktio aikataulutettiin oli haastavaa sen hetkisten opintojen mennessä opinnäytetyön edelle. Myös harjoittelut sotkivat ryhmämme työskentelyä, jäsenten ollessa eri paikkakunnilla. Onneksi aikaa kuitenkin lopulta järjestyi, vapaa-ajan kustannuksella. Ryhmän sitoutumisen määrä vaihteli paljon. Jokaisella oli omat heikot hetkensä, mutta niistä selvittiin ryhmäläisten tuella ja motivoinnilla. Ryhmätyöskentelyn aikana opimme toisistamme ja ennen kaikkea itsestämme uusia piirteitä. Materiaalia löytyi lopulta hyvin vaikka välillä lähteitä löytyi niukasti. Verkkopedagogiikan haasteena oli saada uutta materiaalia, koska Internet kehittyy nopeasti ja tieto vanhenee yhtä nopeasti.

Tavoitteenamme oli saada kokemusta erilaisten kurssien laatimisesta. Yksittäisten tunti-

meillä on kokemusta yhden kokonaisen kurssin laatimisesta ja olemme oppineet virheistämme paljon. Kurssin suunnittelua ei opi muuten kuin tekemällä, joten tarvitsemme lisää kurssien laatimista, jotta meistä tulisi ammattilaisia tälläkin työalan osa-alueella.

Tavoitteenamme oli tutkia Internetin ja sosiaalisen median mahdollisuuksia varhaisnuorisotyössä. Internetin käyttö nuorisotyössä on mielestämme vielä vähäistä. Vasta viimeaikoina sosiaalinen media on tuonut uusia mahdollisuuksia nuorisotyöhön. Näin ollen Internetin käytössäkin oli paljon uutta opittavaa.

Mielestämme onnistuimme kokonaisuutena hyvin, haasteista huolimatta. Tavoitteisiin pääsimme ja onnistuimme luomaan hyvän ja yhtenäisen kokonaisuuden. Toivomme, että kurssimme on helposti käytettävää materiaalia ja onnistuu tavoittamaan monet nuoret, jotka haluavat toimia kerhonohtajina ja syventää omaa identiteettiään ohjaajana ja kristittynä.

LÄHTEET

Etäopiskelu.fi i.a. Etäopiskelu. Viitattu 20.2.2012.

http://www.etaopiskelu.fi/Etaopiskelu__d2651.html

Hakala, Kirsi & Takala, Timo 1997. Varhaisnuorisotyön erityispiirteitä. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista – Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat/ Lasten Keskus, 170-177.

Hilkska, Päivi 2004. Monikulttuurisuuden kohtaaminen. Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 73-88.

Jansa, Kati 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni-kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 266-283.

Kalliala, Eija & Toikkanen Tarmo. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Helsinki: Finn Lectura.

Kalliala, Eija 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Helsinki : Finn Lectura.

Kallionpää, Katri 2008. Internet noussut nuorten tärkeimmäksi mediaksi. Helsingin Sanomat 17.1. Viitattu 9.12.2011.

<http://www.hs.fi/talous/artikkeli/Internet+noussut+nuorten+t%C3%A4rkeimm%C3%A4ksi+mediaksi/1135233357800>

Kantola, Ilkka 2004. Lapsityön teologian edellytyksiä. Teoksessa Teoksessa Leena Heinonen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 105-117.

Kauppila, Reijo 2007. Ihmisen tapa oppia – johdatus sosiokonstruktiiviseen oppimiskäsitykseen. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Kinanen, Juha 2012. Koulutussihteeri. Poikien ja tyttöjen keskus. Pieksämäki. Sähköposti 27.1.

Kinanen, Juha 2010. Koulutussihteeri. Poikien ja tyttöjen keskus. Pieksämäki. Haastattelu 20.8.

Kirkkojärjestys 1993. 1055/8.11.1991. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 27.1.2012.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>

- Kirkkolaki 1993. 1054/26.11.1993. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 27.1.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- Kirkon tutkimuskeskus 2008. Monikasvoinen kirkko – Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Koskiahho, Briitta 2002. Vapaaehtoistyön ehdot ja edellytykset. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä ja Juhani Veikkola (toim.) Dia-konian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 446-464.
- Kupiainen, Reijo & Sintonen, Sara 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Lahti, Jouko 1983. Seitsemästä neljääntoista – Varhaisnuorisotyön käsikirja. Helsinki: Poikien keskus : Tyttöjen keskus.
- Liljendahl, Tarja & Viljanen, Anne (toim.) 2009. Kohtaamisia –Nuorten lähimmäispalvelun kurssi. Helsinki: Kirkkopalvelut Ry.
- Luukkonen, Liisa 1997. Lapsen kehitys. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista – Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat/ Lasten Keskus, 30-49.
- Luumi, Pertti, 2008. Narratiivisuus uskon äidinkielenä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 309-315
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2009. Turvallisuus opas lapsi- ja perhetoimintaan. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.a. Nettikiusaaminen – MLL. Viitattu 16.12.2011.
<http://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/ilmiot-tutuiksi/nettikiusaaminen/>
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.b. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan – MLL. Viitattu 3.1.2011. <http://www.mll.fi/kasvattajille/kiusaaminen/maaritelma/>
- Matikainen, Janne 2001. Vuorovaikutus verkossa- Verkkopohjaiset oppimisympäristöt vuorovaikutuksen näyttämöinä. Helsinki: Palmenia-kustannus
- Matikainen, Janne 2008. Verkko kasvattajana – Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Moodle 2011a. About Moodle – MoodleDocs. Viitattu 10.12.2011.
http://docs.moodle.org/20/en/About_Moodle
- Moodle 2011b. Pedagogy – MoodleDocs. Viitattu 13.12.2011.
<http://docs.moodle.org/20/en/Pedagogy>

- Mäkinen, Aulikki 2008. Lattiakuvat – käytännön uskontopedagogiikka. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 339-351.
- Nuortenkeskus 2010. Nuorten diakoniakasvatushanke (2006-2008). Viitattu 20.2.2012.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/valineita/valmistuneet+hankkeet/nuorten+diakoniakasvatushanke/>
- Nurmi, Suvielise 2010. Koti ja kulttuuri moraalien kasvualustana. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni-kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 191-206.
- Partaharjun opisto i.a. Partaharjun opisto – etusivu. Viitattu 19.2.2012.
http://www.partaharjunopisto.info/index.php?option=com_content&view=article&id=60&Itemid=60
- Peavy, R.Vance 1999. Sosiodynaaminen ohjaus – Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Työministeriö.
- Pietilä, Heikki 1997. Varhaisnuorisotyön erityispiirteitä. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista – Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat, 170-177.
- Poikien ja Tyttöjen Keskus i.a. Historia – PTK:n historiaa. Viitattu 19.2.2012
http://www.ptk.fi/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=101&Itemid=205
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.
- Riihimäki, Niina 2005. Erilainen oppija. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 189-200.
- Silvo, Tiina 1997. Kerhonojajien koulutus varhaisnuorisotyössä. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista – Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-Kirjat, 275-280.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2006. Seurakuntien leiritoiminta sai uudet turvallisuusohjeet.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/BA980C9C3D10850DC2257149003CACC8?OpenDocument&lang=FI>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Varhaisnuorisotyön kehittämissasiakirja. Viitattu 15.1.2012.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content4154C4>

- Tuominen, Hans 2005. Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 35-52.
- Vappula, Katri 2011. Kerhoyhteistyön avulla jaetaan yhteistä kuormaa. Villi 10/2011. Julkaistu Internetissä. Viitattu 15.1.2012
<http://sakasti.ev1.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content4AD6C5>.
- Veijola, Timo 2002. Diakonian juuret Raamatussa. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä ja Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 13-34.
- Vuorinen, Ilpo 2001. Tuhat tapaa opettaa - menetelmäopas opettajille, kouluttajille ja ryhmän ohjaajille. Tampere: Resurssi.

LIITE 1: Kurssin tuntirakenne

Kurssin tavoitteet:

- Syventää peruskurssilla opetettuja taitojaan ja oppii jotain uutta
- Kerhonojaja tiedostaa oman hengellisen puolensa
- Kerhonojaja oppii suunnittelemaan monipuolisia ja mielekkäitä kerhoja ja vetämään ne turvallisesti

1 Minä, kerhonojaja

Tunnin aiheita:

Ohjaajan rooli, ei kaveri (tukeva isovelji/isosisko)

Hengellisenä esikuvana kerholaisille

Yleinen olemus, kaikki ovat ainutlaatuista

Käytöstavat

Kristittynä eläminen, mitä se on?

Raamattu?

Rukous? Hartaus?

Mitä tarkoittaa/Miten näyttäytyy kerhoissa/kerhossani?

Miten kristillisyys näkyy kerhossa?

Seurakunnan rooli kerhossani

Tavoitteet:

- Kerhonojaja tiedostaa oman paikkansa ja vastuunsa kerhon vetäjänä ja käyttäytyy sen mukaisesti.
- Kerhonojaja pohtii omaa hengellisyyttään ja hengellisyyttä yleisesti
- Kerhonojaja pyrkii tuomaan oman hengellisyyden ja seurakunnan omaan kerhoonsa
- Kerhonojaja oppii tuntemaan perustietoa raamatusta

2 Mediakasvatus Internetissä

Internet ilmoituskanavana

Minkälaisena näyttäydyn netissä (Facebook, galleria)? Nettiketti

Tavoitteet:

- Kerhonojaja oppii nettietikettiä ja verkkokäyttäytymistä
- Kerhonojaja miettii netin haittapuolia ja osaa suhtautua kriittisesti netissä tarjottavaan materiaaliin.

3 Kerho & Turvallisuus

Sairauskohtaus kerhossa, epilepsia, diabetes, allergiakohtaukset

Turvallisuus kerhossa: riskitekijät, turvallisuus ohjeet

Kerhon säännöt

Tavoitteet:

- Kerhonojaja oppii tunnistamaan riskitekijät kerhossa ja toimimaan niiden minimoimiseksi ja toimimaan onnettomuus tilanteissa
- Kerhonojaja edistää kerholaisten hyvinvointia ja turvallisuutta

4 Hartaus

Erityyppiset hartaudet, monipuolisuus

Miten pidän hartauksia kerhossa?

Ei tuputtamista, oman hengellisyyden tutkimista

Tavoitteet:

- Kerhonojaja miettii erilaisia hartausmuotoja kerhonsa monipuolistamiseksi
- Kerhonojaja tunnistaa, mikä on hartaus ja mikä on hartauden merkitys

5 Diakonia

Diakonian juuret

Diakonia käytännössä/Miten toteuttaa Diakoniaa

Tavoitteet:

- Kerhonojaja tutustuu diakoniatyöhön työalana
- Kerhonojaja oppii toteuttamaan diakoniaa omassa elämässään

6 Erilaisuus kerhossa

Erilaiset oppijat (esim. lukihäiriö)

Miten motivoida? Monipuolisuus kerhossa

Persoonat

Eri kulttuurit/mahdollisesti eri kulttuureihin tutustuminen

Miten kohdata erilaisuus kerhossa? Kerhon ulkopuolella? (kaksinaamaisuus)

Kiusaaminen/Syrjiminen

Tavoitteet:

- Kerhonohjaaja oppii tunnistamaan erilaisia oppijoita, miten heidän kanssaan toimitaan.
- Kerhonohjaaja pyrkii huomioimaan, että maailmassa on muitakin kuin me ja kuka tahansa voi hänen kerhoonsa tulla
- Kerhonohjaaja miettii miten kohtaa monikulttuurisuutta kerhossa ja vapaa-ajalla.
- Kerhonohjaaja miettii, miten tehdä kerhostaan kaikille mielekäs

7 Suunnittelu

Kerhokerran suunnittelu: tunnin jakaminen eri toimintoihin.

Kerhokauden suunnittelu: sää, yleisten tapahtumien linkittäminen.

Suunnittelun organisointi: kuka vastaa mistä? Mitä tarvikkeita kerhokerralle tarvitaan?

Vastuun jako. Voiko kerholaisille antaa tehtäviä kerhossa?

Ylös, ulos ja luontoon mahdollisimman paljon

Tavoitteet:

- Kerhonohjaaja ymmärtää suunnittelun tärkeyden
- Kerhonohjaaja oppisi suunnittelemaan monipuolisia ja kohderyhmälle mielekkäitä kerhokertoja organisoidusti mahdollisesti muiden kerhonvetäjien ja yhteistyökumppanien kanssa.

LIITE 2: KURSSIN TEHTÄVÄT

1 Minä, kerhonohjaaja

A. Pohdi seuraavia asioita:

Mitä usko minulle merkitsee?

Mitkä asiat ovat vaikuttaneet siihen, miten, milloin

Kuinka hoidan uskonelämäni?

Kuinka hyvin tunnet Raamatun, ja mitä Raamattu merkitsee sinulle?

Mitä rukous merkitsee sinulle?

B. Kerholainen tulee kysymään sinulta, miksi pidät seurakunnan kerhoa? Pohdi miten vastaat hänelle.

2 Mediakasvatus Internetissä

A. Pohdi, minkälaisen kuvan annat itsestäsi internetissä? (yhteisöt, pikaviestimet ja foorumit) Miten se vastaa todellista minääsi?

B. Tutustu seurakuntasi kotisivuihin. Minkälaisen kuvan ne antavat seurakunnan toiminnasta? Miten nuorten toimintaa on mainostettu? Mitä muokkaisit? Antavatko sivut mielestäsi oikean kuvan seurakunnan toiminnasta?

3 Kerho & Turvallisuus

A. Tee kerholle säännöt jotka edistävät kerhon turvallisuutta. Liitä sääntöihin myös toimintaohjeet esimerkiksi tulipalotapauksiin.

B. Tutustu seurakuntasi turvallisuusasiakirjaan. Onko turvallisuus asiakirja suunniteltu myös nuoren ymmärrettäväksi?

4 Hartaus

A. Suunnittele ja toteuta hartaus kerhossasi. Raportoi hartauden kulusta ja pohdi mitä olisit tehnyt toisin ja missä onnistuit?

B. Muistele hartauksia joissa olet ollut. Millaisia tunteita ja ajatuksia ne ovat herättäneet sinussa?

5 Diakonia

A. Tee päivän hyvä työ. Auta konkreettisesti jotakuta läheistäsi, kuten vaikka naapuriasi tai vanhempiasi. Raportoi lyhyesti, mitä teit ja millaisia ajatuksia heräsi?

B. Tutustu seurakuntasi diakoniatyöhön. Millaista toimintaa järjestetään vapaaehtoisille? Tarjoaako diakoniatyö nuorille mahdollisuuden osallistua vai onko nuorille omaa toimintaa diakoniatyössä?

6 Erilaisuus kerhossa

A. Missä tilanteissa olet kohdannut monikulttuurisuutta? Pohdi, miten se vaikutti sinuun?

B. Kerhossasi on jo kerhon alusta ollut kiusaamista. Itse et ole tätä huomannut ennen kuin yksi kerholaisista tulee kertomaan sinulle, että kiusattu istuu vessassa ja itkee. Miten toimit tässä tilanteessa? Miten voisit ehkäistä tällaisia tilanteita?

7 Suunnittelu

A. Suunnittele ja toteuta kerhokausi.

Kurssin diat

Minä, kerhonohjaaja

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

Minä kristittynä ja esimerkkinä

- Tällä tunnilla tutustutaan:
  - Seurakunnan rooliin seurakunnan kerhossa
  - Kristittynä elämiseen, mitä se on?
    - Raamatun käyttöön
    - Kerhonohjaajan rooliin esimerkkinä

Seurakunnan rooli kerhossa?

- Koska kerho on seurakunnan järjestämä, se on luonnollisesti kristillinen. Se näkyy mm. hartauksien, rukouksien, kerhojumiksien tai hengellisen musiikin muodossa.
- Seurakunta antaa tilat ja tarvikkeet. Kerho-ohjauksesta vastaava nuoriso-ohjaaja antaa tarvittaessa myös apua kerhon suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Raamatun käyttö

- Raamatun käyttöön kannattaa suhtautua tietyllä vakavuudella, koska se on:
  - Jumalan sanaa
  - Kristittynä elämisen ohjekirja
    - Raamatusta voi hakea elämälleen johdatusta ja lohdutusta
    - Hyviä ohjeita kristittynä elämiseen löytyy mm. vuorisaarnasta (Matt. 5-7).
- Raamatusta löytyy hyviä pätkiä hartauksiin tai hartauksien aiheiksi.

Minkälainen on kerhonohjaajan rooli/asema?

- Et ole kerholainen, olet ohjaaja. Olet myös osin vastuussa kerhosta ja sen jäsenistä
- Kerholaiset ottavat sinusta esimerkkiä myös kerhon ulkopuolelle
- Sinun asenteellasi kerholaisia ja kerhossa tapahtuvaan toimintaa kohtaan on suuri vaikutus kerhon ilmapiiriin
- Olet tarvittaessa myös kerholaisten apuna. Varsinkin, kun toiset oppivat asiat eri tahtia kuin toiset

5

Kerhonohjaaja esimerkkinä

- On hyvä miettiä, mitä sanot tai teet. Kaikki tekemäsi asiat ovat esimerkkiä kerholaisille.
  - Kerholaiset ovat vaikutuksille alttiissa iässä ja imevät vaikutteita vanhemmasta, tässä tapauksessa sinusta.
- Ole oma itsesi, mutta muista asemasi

6

Huomioitavia asioita!

- Muista, että olet kerhonohjaaja myös kerhon ulkopuolella
- Kerhossa saa olla hauskaa, mutta ei liian hauskaa
- Muista turvallisuus!
- Ota kaikki kerholaiset huomioon ja katso ettei kukaan jää yksin

7

MEDIA

Vaara verkossa vai työväline?

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanntaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

1

Tällä tunnilla:

- Perehdytään internetin käyttöön yhtenä kerho-ohjaajan työvälineistä.
- Mietitään, miten netissä tulisi käyttäytyä
- Pohditaan, miten netissä julkaistavaan materiaaliin tulisi suhtautua ja mitä itse siellä voit julkaista.
- Nettikiusaaminen, mitä, miksi?

2

Netti Työvälineenä

- Internet on kerhonohjaajalle hyödyllinen työväline
- Vaikka kerholaiset eivät ole välttämättä aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä (Facebook, IRC-galleria, Habbo), netin avulla voit pitää yhteyttä esimerkiksi kerholaisten vanhempiin ja nuorisohjaajaasi.
- Netistä löytyy myös paljon materiaalia hartauksiin ja leikkeihin jne.

3

Kuinka netissä käyttäytyään?

- Netissä on helppoa esittää olevansa joku muu.
- Internetissä pätevät kuitenkin samat lait kuin muuallakin.
- Näin ollen kannattaa suhtautua kriittisesti kaikkeen internetissä olevaan tietoon, henkilöihin ja sivustoihin.
- Vaikka netti on julkinen paikka jossa informaatiotulvan seassa tulee myös paljon henkilökohtaista tietoa, kannattaa muistaa että sinulla on oikeus yksityisyyteen netissäkin.

4

Jatkuu..

- Sinulla on oikeus luomukseesi. Sinä omistat käyttäjänoikeudet kaikkeen itse tekemääsi materiaaliin kuten kuviin, teksteihin, videoihin ja musiikkiin.
- Älä julkaise kuvia kavereistasi ilman kaverin lupaa.
- Mieti vanhempiesi kanssa mihin voit antaa henkilötietosi.

5

Nettikiusaaminen

- Nettikiusaaminen on yleistynyt sosiaalisen median yleistymisen myötä.
- Nettikiusaamisen ongelma on, että harmittoman vitsin aiheuttamaa mielihapaa ei välttämättä tiedä, kun tunteita ei voida näyttää internetissä.
- Pahimmassa tapauksessa netissä tapahtuva kiusaaminen on vain jatkoa esim. koulussa alkaneelle kiusaamiselle.
- Netissä kiusaaminen voi mennä myös helpommin yli, koska toimit nimettömänä ja rohkeutta sanoa asioita joita et sanoisi kasvotusten.

6

Jatkuu..

- Netissä tapahtuva kiusaaminen on henkistä.
  - Henkinen väkivalta ei jätä fyysisiä arpia, mutta henkiset traumat voivat jättää arvet ikuisiksi ajoiksi.
- Nettikiusaamiseen on syytä hakea apua.
  - Esimerkiksi IRC-galleriassa toimii nettipoliisi jonka puoleen voi kääntyä.
- Muista myös netissäkin kultainen sääntö:
  - "Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille"

7

Kerho & Turvallisuus

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

1

Turvallisen kerhokerran luonti

- Tunnin aiheita ovat:
  - ”Minä” Vastuu ja valvonta
  - Säännöt
  - Onnettomuudet

2

”Minä” eli vastuu ja valvonta

- Kerhonoahjaajana olet osittain vastuussa kerholaistasi; tämä tarkoittaa että olet luottohenkilö, joka katsoo ettei mitään satu
- Koska ”johdat” kerhoa, olet näin myös se joka valvoo. Katsot, että kerholaiset osallistuvat ja tekevät kerhossa tasapuolisesti
- Ohjaajana huolehdi myös sääntöjen suunnittelusta ja toteutumisesta
- Vastuullinen kerhonoahjaaja ”raportoi” nuorisotyönohjaajalle säännöllisesti kerhon tapahtumista

3

Säännöt

- Jotta kerho olisi toimiva, sillä pitää olla säännöt, joita noudatetaan
- Säännöt koskevat kaikkia
- Kerhon säännöt olisi hyvä olla kaikkien nähtävillä (seinä)
- Kerholaiset voivat itse laatia säännöt kerhonoahjaajan valvomana
- Jos teet itse säännöt kerhoon, ota huomioon, että asetat itsesi kerholaisten asemaan (Mieti, miten muotoilet säännöt)
- Valvo niiden toteutumista käytännössä: tehdään sovussa, ja ohjeiden mukaisesti

4

Onnettomuudet

- Onnettomuuksien ehkäisemiseksi sinun on oltava koko ajan tietoinen, mitä tapahtuu
- Vastuullisena nuorena sinun on hyvä olla yhteydessä nuorisotyönohjaajaan kerhokertojen välissä
- Ensiapukurssin käyminen ei olisi pahitteeksi
- Ensiapuvälineitten sijainti pitää olla tiedossasi.
- Muista että vastuu on viimekädessä "esimiehelläsi" eli nuorisotyönohjaajallasi
- Käytä "maalaisjärkeä"
- Kysy nuorisotyönohjaajalta [Ryhmänohjaajan turvallisuusvihkoa!](#)

5

Paloturvallisuus

- Kerhonoahjaajana sinun kannattaa varmistaa, että kerhotilat ovat paloturvalliset
  - Hätäuloskäynnit ovat esteettömät.
  - Ensisammutusvälineitä on saatavilla ja tiedät missä ne ovat ja miten niitä turvallisesti käytetään.
  - Varmistat, että kerholaiset tietävät, minne tulipalon sattuessa kokoonnutaan.
- Muista, hädässä 112!

6

Hartaus

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanittaja
Opinnäytetyö/Diak-Pieksämäki

1

Hartaus

- Hartaus on tärkeä osa kristillistä elämää
  - Kristitty tarvitsee Jumalan läsnäoloa ja yhteyttä toisiin ihmisiin
  - Tämä yhteys toteutuu hartauksissa, jossa hiljennytään Jumalan edessä
- Kerhoissa hartaus toimii myös hyvänä rauhoittumisen keinona vilkkaan kerhokerran päätteeksi.
  - Kerhon jälkeen lapset voivat olla levottomia, jos hartautta ei pidetä.

2

Hartauden tarkoitus?

- Hartauden tarkoituksena on myös tarinoiden toiminnan avulla tuoda esille kristittyinä elämisen ohjeita ja opettaa samalla Jumalasta.
- Jos hartaus on säännöllinen tapahtuma, lapselle muodostuu siitä kuva luonnollisena asiana
- Jokaiseen hartauteen kuuluu olennaisena osana rukous.

3

Rukous

- Rukous on puhetta Jumalan kanssa.
- Jumala ei kuitenkaan ole rukousautomaatti. Meidän ei tule olettaa, että saamme kaiken mitä haluamme. Jumala tietää, mikä meille on parasta.
- Vaikka Jumala ei vastaisi heti, se ei tarkoita ettei rukoustasi ole kuultu. Joskus vastaus tulee viiveellä tai vastaus ei ole selkeä.
- Ei ole yhtä oikeaa tapaa rukoilla
  - Se voi olla esim. äänetöntä mietiskelyä
  - Jos rukoukseen ei löydä sanoja, niitä voi etsiä, vaikka Raamatusta

4

Miten pidät hartauden?

- Hartaudelle olennaista on, että tila rauhoitetaan muulta hälyltä.
- Hartaus voi olla toiminnallinen tai tarinallinen. Periaatteessa hartaus voi sisältää mitä tahansa kunhan muistaa, mikä hartauden tarkoitus on.
- Valmistele hartaus huolella.
- Hartauden aluksi voit sytyttää kynttilän hiljentymisen merkiksi.
- Hartausmateriaalia löytyy paljon eri kirjoista

DIAKONIA

Lähimmäisen rakkautta

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

Diakonia

- Diakonian juuret ovat Raamatussa
  - Diakonian lähtökohtana ovat Jeesuksen esimerkki ja hänen opetuksensa
- Diakonialla tarkoitetaan kristillistä lähimmäisen rakkautta.
  - Jokainen ihminen on lähimmäisemme riippumatta siitä minkälaisia he ovat.
- Kuten Jumalan sanaa jaetaan, voidaan myös jakaa aineellista apua. Molemmista voidaan käyttää nimitystä diakonia.

Diakonia käytännössä

- Diakonia ilmenee seurakunnissa erilaisina työmuotoina.
  - Niitä ovat esimerkiksi päihdetyö, perhetyö, ja vanhustyö.
- Seurakunnassa on omat työntekijät diakonian toteuttamiseksi, mutta se ei tarkoita ettet voisi omalta osaltasi toteuttaa diakoniaa arjessa, vaikka joka hetki.

Miten sinä voit toteuttaa diakoniaa?

- Diakonian toteuttaminen ei välttämättä vaadi ponnisteluja.
- Apua tarvitsevan lähimmäisen auttaminen on diakoniaa parhaimmillaan.
  - Sitä voi olla esimerkiksi: Naapurin mummon auttaminen pihatoissa.
- Älkää kahlitko luovuuttanne. Diakoniaa kannattaa toteuttaa omien vahvuuksien mukaan. Tärkeintä on, että auttaa.

Erilaisuus kerhossa

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

Tällä tunnilla perehdytään seuraaviin aiheisiin

- Erilaiset oppijat, persoonat
- Oppimisvaikeudet (esim. lukihäiriö)
- Motivointi ja monipuolisuus kerhossa
- Eri kulttuurit ja niiden näkyminen kerhoissa
- Miten kohdata erilaisuus kerhossa?
- Kiusaaminen/Syrjiminen

Erilaiset oppijat ja persoonat

- Meistä jokainen on ainutlaatuinen ihminen ja toiset meistä oppivat toisella tavalla ja paremmin kuin toiset
  - Ihmisillä voi olla keskittymisvaikeuksia tai esimerkiksi lukihäiriöitä.
    - Kerhonoijaajan onkin hyvä tietää oppimisvaikeuksista, jotta ne pystytään ottamaan huomioon.

Motivointi

- Jotta kaikki viihtyisivät kerhossasi, ohjelman on hyvä olla monipuolinen
  - Esimerkiksi sählykerhossa ei aina tarvitse pelata ”perus sählyä”, vaan kokeile joskus mailan käsittelyrataa tai vaikka tarkkuuslaukauskisaa.
- Kerhonoijaajalta vaaditaan pelisilmää, ettei sama leikki jatku koko kerhokertaa, jos kaikki ovat siihen jo kyllästyneet
- Muista myös, että liikunnallisissa leikeissä voi kunto loppua kesken ja tarvitsee huilata välillä

Eri kulttuurit

- Elämme aikaa, jolloin eri kulttuureista tulleita tulee myös seurakunnan kerhoihin
- Kerhonohjaajan onkin hyvä tietää, mitä erilaista on kulttuureissa, jotta ei tulisi kiusallisia yllätyksiä ja kiusaamisia
- Voit myös tutustuttaa kerholaisesi eri kulttuureihin pitämällä teemakerhon.
  - Lähetystyöntekijät ovat loistavia kertomaan eri kulttuureista.
- Muista, että olet erilaisuuden kunnioittamisessa myös esikuva kerholaisille, kun kohtaat eri kulttuurista tulleita kerhon ulkopuolella.

5

Kiusaaminen ja syrjiminen

- Seurakunnan kerhoissa on tarkoitus pitää yhdessä hauskaa kristillisyyttä ja turvallisuutta tietenkään unohtamatta
- Mieti, millaiseen kerhoon on kiva ja helppo tulla
Katso, että kukaan ei jää yksin ja kaikki tekevät yhdessä ja auttavat toisiaan
- Puutu kiusaamistilanteisiin ajoissa
  - Ota tarvittaessa yhteys nuorisotyönohjaajaasi. **ÄLÄ JÄÄ TILANTEeseen YKSIN!**

6

KERHO- ja kuinka se suunnitellaan

Markus Leino, Tommi Uimonen ja Jaakko Vanttaja
Opinnäytetyö/Diak/Pieksämäki

1

Aiheen valinnassa kannattaa kuitenkin ottaa huomioon:

- Kohderyhmä (Mistä esimerkiksi 7-vuotias tyttö pitää? Onko kerholaisia?)
- Omat ja seurakunnan resurssit? (Bändikerho on ihan hyvä idea mutta ilman soittimia ja tiloja vaikea järjestää..)
- Turvallisuustekijät
- Kerhon tulisi kestää kuitenkin koko kerhokauden ajan. Saatko ideoitua tarpeeksi mielekästä ohjelmaa lapsille tämän aiheen piirissä esim. kymmenelle kerhokerralle? Tanssipelikerho ei ole tanssipelikerho, jos sitä pelataan vain ekalla kerralla. Ja onko mielekästä pelata joka kerta samaa peliä?
- Miten hengellisyys voisi näkyä kerhossa? Seurakunnan kerhossa tulisi myös näkyä seurakunta.

3

KERHON SUUNNITTELU

- Kun on aika suunnitella millaista kerhoa haluat ohjata seuraavan kauden, on hyvä lähteä liikkeelle siitä, mikä sinua itseäsi kiinnostaa? Harrastatko itse jotain jossa voisi olla kerho ainesta?
- Aikaisessa vaiheessa on myös hyvä valita kohderyhmä.
- Yleensä kerholaiset ovat 7-12-vuotiaita.

2

Löytyikö aihe? Seuraavaksi vähän ohjelmaa:

- Yleensä kerhokausi kestää syksyllä koulujen alusta joulun ja keväällä toukokuun loppuun. Tämä tarkoittaa ainakin 15 viikkoa, joista kerhoa kymmenenä.
- Kertojen määrä tietenkin riippuu seurakunnasta, juhlapyhistä ja lomista.
- Ohjelmaa tulee siis keksiä runsaasti. Mieluummin vähän liikaa ja takataskuun pahan päivän varalle kuin minuutilleen kerhon verran.
- Seuraavassa diassa vähän ohjenuoria ohjelman suunnitteluun.

4

Eli kerraten vielä

- Aikatauluista selviää:
- Mitä tehdään?/Milloin tehdään?/ Mitä tarvitaan?
- Aikatauluun kannattaa kirjoittaa kaikki, mitä tarvitsee muistaa!
- Viestit vanhemmille jo edellisen tunnin "Mitä tarvitaan?" - kohtaan. Jotta saat viestit vanhemmille kotiin, on sinun tehtävä ne jo edelliselle kerralle.
- Joskus käy myös niin, että kerholainen ei pääse edelliselle kerralle ja ilmestyy seuraavalle kerralle puutteellisin varustein. Tämän varalle voit tehdä monisteen aikatauluista myös kotiin! Viestit on hyviä muistuttamaan asioista tai kertomaan muutoksista!

Ja näin suunnittelit kerhon!

- Tärkeimmät asiat mitä tulee muistaa!
- Monipuolisuus!
- Suunnitelmallisuus!
- Aikataulutus!
- Kaikki mitä voit tehdä etukäteen, tee!

Sitten vielä yksittäisen kerran ohjelmasta

- Yksittäisen kerho kerran ohjelman suunnittelussa kannattaa muistaa jälleen monipuolisuus. Käy seuraava kerta läpi joka kerran jälkeen.
- Kerhon alkuun voi pitää pienen alkuhetken. Kannattaa kuitenkin muistaa, että tässä vaiheessa kerholaiset ovat innokkaimmillaan. Kerro vain mitä tehdään tänään!
- Kannattaa varata aktiviteeteille aikaa. Esimerkiksi askartelut eivät valmistu kymmenessä minuutissa.
- **PIDÄ TAKATASKUSSASI KAIKEN VARALTA LEIKKEJÄ, JOTKA VOIT VETÄÄ ESIIN HETI KUN TARVITAAN!**
- Ota valmiiksi kaikki tarvittava, jotta ohjelmien välillä ei ole turhaa odotusta.
- Ohjelman kaari laskee ja nousee. Lopuksi rauhoitutaan hartauteen.